

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки та організації підприємницької діяльності

Допущено до захисту
Завідувач кафедри Грінченко Раїса
Володимирівна

(підпис)
“ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою економіка підприємства та організації підприємницької
діяльності

на тему: **«Підвищення ефективності використання необоротних активів
підприємства»**

Виконавець:

студент 4 групи, ЦЗВФН факультету
Яцушко Валерія Олегівна

/підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., доцент
Бабій Олег Миколайович

/підпис/

Одеса 2024

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ.....	8
1.1. Загальна характеристика необоротних активів підприємства.....	8
1.2. Сутність та роль необоротних активів у підприємницькій діяльності.....	15
1.3. Джерела формування необоротних активів підприємства.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД».....	26
2.1. Загальна характеристика підприємства ТОВ «Телекарт-прилад», як суб'єкта господарювання.....	26
2.2. Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Телекарт-прилад».....	35
2.3. Оцінка стану необоротних активів ТОВ «Телекарт-прилад».....	50
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД».....	58
3.1. Розробка заходів щодо підвищення необоротних активів ТОВ «Телекарт-прилад».....	58
3.2. Оцінка ефективності впроваджених заходів ТОВ «Телекарт-прилад».....	62
ВИСНОВКИ	71

	3
Список використаних джерел.....	75
Додатки.....	79

ВСТУП

Актуальність теми полягає у тому, що в умовах ринкової економіки, та особливо, нестабільного виробництва, важливим є підвищення ефективності формування та використання основних виробничих фондів підприємства. Важлива роль у реалізації цього завдання відводиться оновленню основних виробничих фондів, оскільки при формуванні їх складу та структури можливе підвищення технічного рівня виробництва та інноваційного розвитку підприємства. Для вирішення цієї проблеми необхідно забезпечити реструктуризацію виробництва та підвищення конкурентоспроможності підприємства на основі впровадження ефективних форм господарювання та сучасних методів управління виробництвом.

Слід зазначити, що формуванню складу та структури основних виробничих фондів на підприємствах в останні роки приділялося мало уваги. Це призвело до старіння та зниження ефективності їх використання та оновлення. Так, у період реструктуризації економіки наприкінці минулого століття та кризи відбулося різке падіння обсягів продукції, що випускається підприємствами, що, у свою чергу, призвело до різкого зниження виробничих потужностей більшості підприємств.

Роль необоротних активів визначає ступінь конкурентоспроможності на ринку. В сучасних умовах є важливим саме розвиток основних фондів. Вони забезпечують стабільність та ефективність виробничих процесів, підвищують якість продукції та послуг, а також сприяють інноваційному розвитку підприємства. Інвестування в основні фонди дозволяє підприємству адаптуватися до змін ринкової кон'юнктури, знижувати виробничі витрати та підвищувати свою рентабельність. Окрім цього, розвиток основних фондів сприяє залученню додаткових інвестицій, підвищенню репутації підприємства на ринку та зміцненню його позицій у відносинах з партнерами і клієнтами. Важливою складовою цього процесу є впровадження сучасних технологій та обладнання, що дозволяє оптимізувати виробництво, знижувати витрати на обслуговування та забезпечувати високу продуктивність праці. Підприємства, які активно розвивають свої основні фонди, здатні швидше реагувати на зміни попиту та пропозиції, що є ключовою перевагою у

конкурентному середовищі. У зв'язку з цим потрібно змінювати та адаптувати виробничий процес в сучасності.

Значний внесок у розвиток необоротних активів та управління підприємством принесли ряд відомих вчених: В. Шелудько, С. Мочерний, В. Сеймон, О. Михайленко, В. Дибя, Г. Вознюк. Тому на сучасному етапі потрібно приділяти значну увагу саме розвитку необоротних активів підприємства, адже це є ключовим моментом розвитку підприємств. Інвестування в оновлення та модернізацію основних засобів дозволяє підприємствам підвищити свою конкурентоспроможність, покращити якість продукції та послуг, а також забезпечити довгострокову стабільність та ефективність їхньої діяльності. Крім того, розвиток необоротних активів сприяє зростанню інноваційного потенціалу підприємства, дозволяє впроваджувати передові технології, знижувати виробничі витрати та підвищувати продуктивність праці. У сучасному динамічному ринковому середовищі, це є необхідною умовою для зміцнення позицій на ринку та досягнення стійкого економічного зростання.

Метою роботи стало теоретичне та практичне дослідження підвищення ефективності використання необоротних активів підприємства. Досягнення поставленої мети, дозволяє краще дослідити такий ряд питань як:

1. Визначити економічну сутність необоротних активів підприємства.
2. Дослідити методичні основи оцінювання необоротних активів підприємства.
3. Практично проаналізувати стан необоротних активів ТОВ «Телекарт-прилад».

Завдання дослідження:

1. Описати теоретичні основи, сутність та роль необоротних активів у підприємницькій діяльності, методичні основи оцінювання необоротних активів підприємства.
2. Дослідити загальну характеристику підприємства ТОВ «Телекарт-прилад».
3. Проаналізувати основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Телекарт-прилад», як суб'єкта господарювання. Оцінити стан необоротних активів підприємства.

4. Запропонувати заходи щодо підвищення необоротних активів ТОВ «Телекарт-прилад».
5. Обґрунтувати використані засоби, щодо підвищення ефективності використання необоротних активів підприємства.

Об'єктом дослідження стали основні теоретичні підходи до визначення сутності та ролі необоротних активів у підприємницькій діяльності. Предметом дослідження є теоретико-методичні основи оцінювання необоротних активів підприємства.

Методами дослідження є метод дослідження наявних інформаційних і літературних джерел, наукових праць, методи фінансового та економічного аналізу: розрахунок і оцінка фінансових коефіцієнтів, економіко-математичні, статистико-аналітичні методи та прийоми; аналіз рядів динаміки. Інформаційною базою дослідження є офіційні статистичні матеріали, спеціальна економічна література, періодичні видання, монографії, інтернет-джерела, внутрішня інформація підприємства ТОВ «Телекарт-прилад».

Наукова новизна дослідження полягає в аналізі необоротних активів підприємства. У рамках дослідження було проведено комплексний аналіз структури та ефективності використання необоротних активів, визначено ключові фактори, що впливають на їхній розвиток, та запропоновано шляхи оптимізації управління ними. Розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності необоротних активів в умовах сучасного ринкового середовища. Дослідження також включає аналіз впливу технологій на управління необоротними активами.

Наукова робота має три розділи та складається з 74 сторінки основного матеріалу. В роботі основного матеріалу наведено 20 таблиць, 6 рисунків і 5 формул. Загальний обсяг роботи становить 86 сторінок. При написанні наукової роботи було використано двадцять шість літературних джерел. Практичне значення роботи полягає в наданні практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання необоротних активів підприємства. Результати дослідження були опубліковані у тезах та статтях.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Загальна характеристика необоротних активів підприємства

Сучасна діяльність вітчизняних підприємств відбувається в надзвичайно складних умовах. Це обумовлено не тільки політичною ситуацією в країні, яка призводить до нестабільності національної валюти та зниження купівельної спроможності споживачів, але й активною експансією іноземних виробників, які захоплюють дедалі більшу частку національного ринку. Будь-яка діяльність суб'єкта господарювання в економіці країни потребує наявності як засобів, так і предметів праці. В економічній практиці засоби праці зазвичай називають необоротними активами. Вони включають основні засоби, такі як будівлі, машини, обладнання. Крім того, необоротні активи відіграють важливу роль у фінансовій стабільності підприємства. Їхня вартість відображається в балансі, що впливає на фінансові показники та кредитний рейтинг суб'єкта господарювання. Правильне управління необоротними активами також включає в себе ретельне планування ремонтів і технічного обслуговування, щоб забезпечити тривалу і безперебійну роботу обладнання. Крім того, це передбачає визначення оптимального часу для впровадження нових технологій та вдосконалення виробничих процесів, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства на ринку [1].

Дослідження необоротних активів підприємства є складною і багатогранною темою, яка включає в себе різні аспекти, починаючи від їхньої класифікації та оцінки до стратегій управління для досягнення оптимальних економічних результатів. Вчені, які займаються цими питаннями, не лише вивчають структуру та вартість активів, але і досліджують їхній вплив на фінансове становище підприємства, його конкурентоспроможність і здатність до інноваційного розвитку.

Один із ключових аспектів дослідження - це визначення оптимального рівня використання необоротних активів. Ефективне використання машин, обладнання, будівель і спеціального інструментарію дозволяє підприємствам максимізувати їхню продуктивність і знижувати витрати. Наприклад, вчені вивчають, як оптимально планувати ремонти та модернізації обладнання, щоб забезпечити його тривалу

безперебійну роботу і знизити витрати на утримання. Також акцентують увагу на розробці і впровадженні новітніх технологій, що сприяють підвищенню ефективності виробничих процесів і зменшенню витрат ресурсів [2].

Дослідники займаються впливом необоротних активів на фінансові показники підприємства, такі як рентабельність і оборотність капіталу. Вчені вивчають, як вартість активів впливає на загальну структуру витрат і доходів підприємства, і які стратегії управління можуть допомогти покращити їхній внесок у фінансові результати. Крім того, ефективне управління необоротними активами передбачає також стратегії щодо їхнього розрахунку амортизації і оновлення. Вчені досліджують оптимальні терміни амортизації активів, які враховують їхню технічну зносостійкість і економічну доцільність. Це дозволяє підприємствам зберігати фінансову стабільність і відповідності до вимог бухгалтерської звітності.

Дослідження необоротних активів є важливою складовою частиною стратегічного управління підприємством, яка дозволяє забезпечити його стійкий розвиток, конкурентоспроможність і ефективність в умовах сучасного ринкового середовища. Необоротні активи включають основні засоби, нематеріальні активи та інші довгострокові інвестиції, які відіграють ключову роль у виробничому процесі та формуванні доданої вартості [1].

Важливість дослідження необоротних активів полягає в тому, що вони забезпечують основу для довгострокової діяльності підприємства. Це означає, що підприємство має постійно моніторити стан своїх необоротних активів, оцінювати їх ефективність та вчасно здійснювати заходи з їх оновлення та модернізації. Наприклад, своєчасна заміна застарілого обладнання на сучасне дозволяє підвищити продуктивність праці, знизити витрати на обслуговування та ремонти, а також підвищити якість продукції. Крім того, ефективне управління необоротними активами включає раціональне використання фінансових ресурсів, інвестування в новітні технології та розширення виробничих потужностей. Це сприяє зменшенню виробничих витрат і підвищенню конкурентоспроможності продукції на ринку. Наприклад, впровадження енергоефективних технологій може значно знизити

енергозатрати і таким чином зменшити собівартість продукції.

Дослідження необоротних активів також дозволяє виявити "вузькі місця" у виробничому процесі та знайти шляхи для їх усунення. Це може включати оптимізацію використання виробничих площ, покращення логістики та управління запасами, що в кінцевому підсумку призводить до підвищення ефективності виробництва та зменшення втрат [2].

Ще один важливий аспект дослідження необоротних активів полягає в оцінці їхнього зносу і вартості. Це дозволяє підприємству точно планувати свої фінансові ресурси, передбачати витрати на амортизацію та забезпечувати достатнє фінансування для оновлення активів. Регулярна оцінка стану необоротних активів допомагає підприємству уникнути непередбачених витрат і забезпечити стабільність фінансових показників.

Таким чином, дослідження необоротних активів є невід'ємною частиною стратегічного управління підприємством. Вони дозволяють підприємству не тільки підтримувати високий рівень ефективності та конкурентоспроможності, але й забезпечувати його стійкий розвиток в умовах динамічного ринкового середовища.

Саме тому ряд відомих науковців приділяли значну увагу визначенню необоротних активів підприємства. Дослідженням необоротних активів підприємства займалися такі відомі вчені: В. Шелудько, С. Мочерний, В. Сеймон, О. Михайленко, В. Дибя, Г. Вознюк. Кожен з них зробив значний внесок у розробку теоретичних основ і практичних рекомендацій щодо управління цими активами. Вони розглянули різні аспекти функціонування необоротних активів, їх класифікацію, оцінку та знос, а також вплив на фінансовий стан підприємства [3].

Зокрема, В. Шелудько досліджував питання оцінки та переоцінки необоротних активів, що є ключовим для відображення їх реальної вартості у фінансовій звітності. С. Мочерний акцентував увагу на ролі необоротних активів у забезпеченні виробничого процесу та їх впливі на продуктивність праці. В. Сеймон та О. Михайленко розробляли методики оптимального використання необоротних активів для підвищення ефективності діяльності підприємства. В. Дибя та Г. Вознюк

аналізували процеси амортизації та відтворення необоротних активів, що дозволяє підприємствам планувати свої фінансові потоки та інвестиції у модернізацію. Їхні роботи підкреслюють важливість стратегічного підходу до управління необоротними активами, враховуючи їх довгостроковий вплив на економічні результати підприємства [3].

Таким чином, внесок цих вчених є надзвичайно важливим для розуміння сутності необоротних активів та їх ролі у забезпеченні сталого розвитку підприємств. Їхні дослідження допомагають підприємствам ефективно управляти своїми ресурсами, забезпечуючи високу конкурентоспроможність та фінансову стабільність.

Розглянемо основні підходи даних вчених до визначення саме інтелектуального капіталу (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Варіанти визначення поняття «необоротні активи»

Автор	Визначення
В. Шелудько	Необоротні активи – це ресурси підприємства, які використовуються протягом тривалого часу в ході його фінансово-господарської діяльності [3].
С. Мочерний	Необоротні активи – це матеріальні, нематеріальні та фінансові ресурси, термін корисного використання яких перевищує один календарний рік або операційний цикл [4].
В. Сеймон	Необоротні активи – це сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів та прав, що належать суб'єкту господарювання, беруть участь у виробничому процесі, поступово переносячи свою вартість на продукцію, та забезпечують корисний ефект протягом періоду, що перевищує один рік [5].
О. Михайленко	Необоротні активи – це матеріальні та нематеріальні ресурси, що належать підприємству і забезпечують його функціонування, з терміном корисного використання понад один рік або операційний цикл [6].
В. Діба	Необоротні активи – це сукупність майнових цінностей підприємства, що багаторазово використовуються в господарській діяльності і поступово переносять свою вартість на продукцію [7].
Г. Вознюк	Необоротні активи – це майнові цінності підприємства, які використовуються повторно в його господарській діяльності [8].

Варто зазначити, що визначення, запропоновані різними вченими, можуть відрізнятися й бути суперечливими. В економічній теорії не існує однозначного узгодженого тлумачення категорії необоротних активів. Це пояснюється

різноманітністю підходів до їхньої класифікації і визначення, що відображають еволюцію думок і підходів у галузі економічної науки.

Варто зазначити, що визначення необоротних активів, запропоновані різними вченими, можуть відрізнятися й бути суперечливими. В економічній теорії не існує однозначного узгодженого тлумачення цієї категорії. Це пояснюється різноманітністю підходів до їхньої класифікації і визначення, які відображають еволюцію думок і підходів у галузі економічної науки [8].

Науковці досліджують різні аспекти необоротних активів, включаючи їхню роль у фінансовому управлінні, вплив на економічні показники підприємства та стратегії оптимального використання. Наприклад, деякі дослідники підкреслюють значення необоротних активів як ключових ресурсів для забезпечення сталого розвитку і підтримки виробничих процесів. Інші вчені акцентують увагу на їхньому впливі на прибутковість і конкурентоспроможність підприємства, а також на методиках їхньої оцінки та амортизації.

Дослідження різних авторів розкривають різноманітність підходів до класифікації необоротних активів, що включають машини, обладнання, нерухомість, транспортні засоби тощо. Кожен з цих елементів має свою важливу роль у виробничому процесі та ефективному функціонуванні підприємства.

Одним із важливих аспектів вивчення необоротних активів є їхній вплив на фінансові звіти підприємства і їхню вартість у контексті бухгалтерської звітності. Деякі автори висвітлюють методику визначення ринкової вартості активів і стратегії їхньої оцінки, що допомагає управлінцям приймати обґрунтовані рішення щодо використання ресурсів [9].

Таким чином, дослідження необоротних активів є актуальною і важливою темою у сучасній економічній науці, яка продовжує еволюціонувати і відкривати нові горизонти для вдосконалення стратегій управління та фінансового планування підприємств.

Узагальнюючи погляди дослідників, можна зазначити, що необоротні активи - це ресурси, які стабільно зберігають свою вартість та ефективно використовуються

компанією протягом тривалого періоду (понад один рік). Очікується, що вони принесуть користь у майбутньому, сприяючи зростанню та стабільності підприємства. Такі активи можуть включати в себе будівлі, обладнання, транспортні засоби, а також права на інтелектуальну власність, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності та розвитку компанії.

В бухгалтерському обліку необоротні активи відображаються у балансі за наступними статтями:

1. Нематеріальні активи: включають в себе вартість прав на використання природних ресурсів, промислових зразків, знаків для товарів і послуг, прав на місце на товарній і фондовій біржі, вартість програмного забезпечення обчислювальної техніки, об'єктів промислової та інтелектуальної власності, ноу-хау, гудвілу, прав на користування будівлями, спорудами і іншими активами, що були внесені в статутний фонд підприємства або придбані в процесі його діяльності. Також до них відносяться права на здійснення окремих видів діяльності та оренду будівель і споруд.
2. Незавершене будівництво: включає в себе обладнання для монтажу, що здійснюється для внутрішніх потреб підприємства, а також авансові платежі.
3. Основні засоби: враховується вартість об'єктів, що належать підприємству за умовами фінансового лізингу, а також орендованих цілісних майнових комплексів, які відповідно до стандартів визнаються як основні засоби. Також включається вартість інших необоротних матеріальних активів.
4. Довгострокові фінансові інвестиції: фінансові інвестиції тривалістю один рік, а також інвестиції, що не можуть бути легко реалізовані в будь-який момент, складаються з фінансових інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі згідно з відповідними стандартами.
5. Довгострокова дебіторська заборгованість: ця категорія включає заборгованість перед фізичними і юридичними особами, яка не виникає в процесі звичайного операційного циклу і підлягає погашенню пізніше, ніж

через 12 місяців від дати складання балансу.

6. Відстрочені податкові активи: це стосується суми податку на прибуток, яка в даний момент не сплачена, але буде відшкодована в наступних звітних періодах через тимчасові різниці між обліковою (бухгалтерською) і податковою базами оцінки. Такі різниці виникають, наприклад, через відстрочену амортизацію або інші бухгалтерські методи обліку, які відрізняються від податкових правил.
7. Інші необоротні активи: зазначено суми необоротних активів, які не підлягають включенню до інших позицій розділу «Необоротні активи».

Саме тому, термін корисної експлуатації є основним критерієм для класифікації матеріальних і нематеріальних ресурсів як необоротних активів. Більшість організацій самостійно встановлює терміни корисної експлуатації для своїх необоротних активів. Це робиться, як правило, на момент їх придбання і не змінюється в подальшому [9].

До складу необоротних активів входять: земельні ділянки, капітальні витрати на поліпшення земель, будинки та споруди, передавальні пристрої, робочі силові машини та обладнання, транспортні засоби, інструменти та прилади, столовий інвентар, обчислювальна техніка, робоча та продуктивна худоба, багаторічні насадження, музейні цінності, експонати зоопарків та виставок, бібліотечні фонди, знаряддя лову, інструменти та пристосування, тимчасові споруди, природні ресурси, одяг та взуття, інвентарна тара, матеріали довготривалого використання для наукових цілей, інші матеріальні і нематеріальні активи довготривалого використання [10].

Данні необоротні активи розподілені на три групи:

1. Основні фонди.
2. Інші необоротні матеріальні активи.
3. Нематеріальні активи.

Зупинимось детальніше на основних фондах. Основні фонди підприємства поділяються на виробничі та невиробничі. До основних виробничих фондів зазвичай

відносять засоби виробництва, які безпосередньо беруть участь у процесі виробництва або створюють умови для його здійснення.

Об'єкти культурно-побутового призначення, житлові будинки, що перебувають на балансі підприємства, віднесені до основних фондів невиробничого призначення. Невиробничі основні засоби не беруть участь у виробничому процесі, але є важливим соціальним фактором, що впливає на стимулювання високопродуктивної праці персоналу підприємства, підвищення матеріального і культурного рівня життя персоналу підприємства.

Виходячи з економічної сутності засобів праці, до основних фондів прийнято відносити ту частину виробничих фондів, які тривалий час беруть участь у процесі виробництва і при цьому зберігають свою натуральну форму. Основні виробничі фонди зазвичай поділяють на такі групи: будівлі та споруди; передавальні пристрої; робочі машини та обладнання; вимірювальні та регулюючі прилади; транспортні засоби; інструменти та пристосування; побутова техніка [11].

Однак така класифікація і зміст складу її елементів вимагають деяких уточнень і конкретизації. Це зумовлено тим, що за останні роки відбулися значні зміни в технології виготовлення продукції, організації виробництва праці тощо. Це зумовлює необхідність певного уточнення класифікації та виділення окремих структурних елементів основних виробничих фондів в окремі групи. Наприклад:

1. Виробничі будівлі, в яких здійснюється виробничий процес, у тому числі корпус заготівельного та допоміжного виробництва.
2. Лікувальні заклади. В окремий елемент основних фондів необхідно виділити очисні споруди, оскільки вони в більшості випадків дорогі, а деякі з них входять до загальноміських систем очищення.
3. Технологічні установки, що визначають профіль підприємства.
4. Машинний парк і технологічні конвеєри, технологічні лінії, гнучкі виробничі системи та інші високотехнологічні складові активної частини основних засобів.
5. Лабораторії заводського моніторингу, випробувальні станції, полігони та ін.

Зі складу і структури основних фондів бажано також виключити знаряддя праці; інвентар та приладдя незалежно від їх вартості та терміну служби. Як показує досвід, виокремлення їх активної та пасивної частин в окремі групи позитивно впливає на пошук резервів ефективності використання основних виробничих фондів. Активна частина - це робочі машини і технологічне обладнання, що безпосередньо беруть участь у виробничому процесі, а також контрольно-регулюючі і вимірювальні прилади та інші прилади, застосування яких встановлено технологічним процесом виготовлення продукції [11].

До пасивної частини основних виробничих фондів відносять ті, які призначені для забезпечення ефективного функціонування виробничого процесу виготовлення продукції. Основні виробничі фонди підприємства також прийнято класифікувати за приналежністю до процесу виробництва та власника. Удосконалення класифікації структури основних виробничих фондів дозволить підприємству отримати більш повні дані про кількісний і якісний склад структурних компонентів основних виробничих фондів і більш цілеспрямовано формувати їх структуру. Крім того, підприємство зможе змінювати співвідношення окремих груп основних фондів у їх загальному обсязі та розраховувати резерви підвищення ефективності їх формування та використання.

Удосконалення класифікації структури основних виробничих фондів є ключовим аспектом для підприємств, оскільки воно дозволяє отримувати більш повну і деталізовану інформацію про склад та характеристики цих фондів. Основні виробничі фонди включають у себе різноманітні компоненти, такі як будівлі, обладнання, транспортні засоби, які є основою для виробничих процесів підприємства [10].

Зміна класифікації дозволяє підприємству не лише систематизувати інформацію, але й більш ефективно управляти цими активами. Нова класифікація дозволяє визначити кількісний і якісний склад структурних компонентів основних виробничих фондів, що в свою чергу допомагає адміністрації підприємства приймати обґрунтовані рішення щодо їхнього ефективного використання [10].

Крім того, нова класифікація дозволяє підприємству аналізувати і змінювати співвідношення між окремими групами основних фондів, що має велике значення для стратегічного управління ресурсами. Наприклад, збільшення частки інвестицій у сучасне обладнання може підвищити загальну продуктивність і конкурентоспроможність підприємства.

Розрахунок резервів підвищення ефективності формування і використання основних виробничих фондів є ще однією перевагою нової класифікації. Це дозволяє підприємству виявляти потенційні можливості для оптимізації витрат, удосконалення виробничих процесів та впровадження новітніх технологій [10].

1.2. Сутність та роль необоротних активів у підприємницькій діяльності

Необоротні активи мають важливе значення для забезпечення діяльності підприємств усіх форм власності. Зазвичай вони становлять значну частину загальної вартості майна підприємства, часто більше половини. Ці активи використовуються протягом тривалого періоду, що значно впливає на фінансові результати діяльності. Облік необоротних активів впливає як на фінансовий стан підприємств, так і на якість представленої ними звітності.

Сьогодні поняття амортизації розглядається з різних наукових та практичних позицій, що породжує значні дискусії і розбіжності в трактуванні цього поняття з юридичної та економічної точок зору. Відсутність загальноприйнятого науково-обґрунтованого підходу до визначення амортизації суттєво впливає на вибір методики її облікового відображення в бухгалтерській звітності підприємства, що, в свою чергу, може ускладнювати прийняття ефективних управлінських рішень [11].

Л. Овод підтверджує це твердження, зазначаючи, що в економічній літературі існує розмаїття підходів і визначень амортизації, що не сприяє створенню загальновизнаного розуміння цього поняття. Деякі дослідники підкреслюють амортизацію як процес витрат на знос і старіння основних засобів протягом їхнього використання в виробничих процесах. Інші підходять до амортизації як до способу розподілу вартості активів на тривалий період для відображення їхньої впливової

вартості в економічній діяльності підприємства.

В контексті бухгалтерської звітності амортизація відіграє важливу роль у визначенні фінансової потужності підприємства та оцінці його фінансового стану. Використання різних методик амортизації може значно впливати на звітність і прибутковість підприємства, що вимагає від управлінців ретельного аналізу та вибору оптимального підходу з урахуванням специфіки його діяльності та особливостей активів [12].

Дослідження сучасних економістів в значній мірі обмежені аналізом поточного порядку нарахування амортизації, часто не звертаючи достатню увагу на глибоке вивчення цієї економічної категорії та врахування сучасних вимог. У сучасних умовах господарювання важливо розуміти не лише технічні аспекти амортизації, але й її фінансові та стратегічні виміри.

Аналіз обліково-економічної літератури, публікацій відомих вчених та нормативно-правових документів дозволяє ідентифікувати ряд основних недоліків, пов'язаних із визначенням сутності, ролі та місця амортизації в сучасних умовах господарювання. Наприклад, багато дослідників підкреслюють неоднозначність у трактуванні поняття амортизації, що може впливати на однаковість її застосування та облікове відображення в різних галузях економіки [12].

Одним з ключових аспектів, який потребує уваги, є нестабільність нормативно-правового регулювання в області амортизації. Відсутність єдиних стандартів та чіткого методичного підходу у бухгалтерському обліку може призводити до різноманітних інтерпретацій та практик серед підприємств, що ускладнює порівняння фінансових показників і моніторинг ефективності управлінських рішень. Крім того, сучасні вимоги до сталого розвитку та збалансованого використання ресурсів ставлять під сумнів традиційні підходи до амортизації, що акцентують увагу на витратах на знос, не враховуючи екологічні та соціальні аспекти (рис. 1.1).

Також важливо зазначити, що різні методики нарахування амортизації можуть призводити до суттєвих відмінностей у фінансових результатах, що ускладнює

порівняння фінансової звітності різних підприємств і галузей. Це, в свою чергу, може впливати на стратегічні рішення інвесторів та інших зацікавлених сторін, що робить необхідним розробку єдиних стандартів і підходів до обліку амортизації.

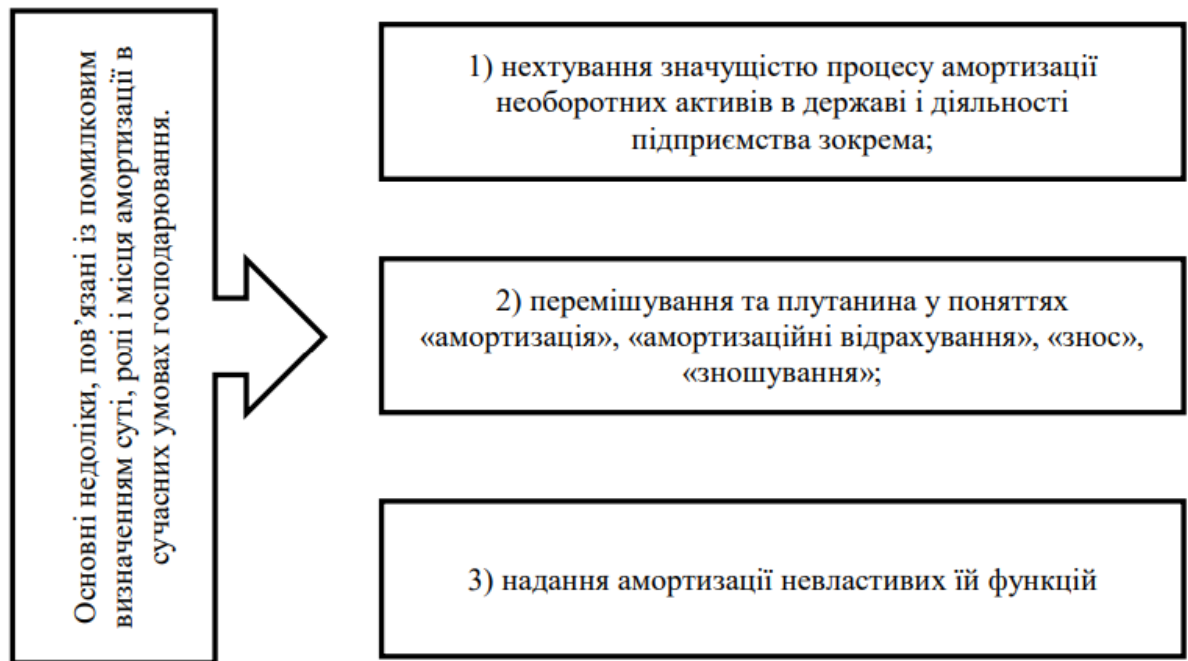

Рис. 1.1 Основні недоліки, пов'язані з неправильним визначенням сутності, ролі та місця амортизації в сучасних умовах господарювання

Джерело: сформовано автором на підставі [21]

Необоротні активи займають важливе місце у структурі активів будь-якого підприємства, забезпечуючи довгострокову основу для його господарської діяльності. Економічна сутність необоротних активів полягає в їх здатності приносити економічні вигоди протягом тривалого періоду часу, що перевищує один рік або операційний цикл, якщо він довший за рік.

Необоротні активи включають матеріальні та нематеріальні ресурси, які використовуються підприємством для виробництва товарів або надання послуг, не зменшуючи при цьому свою фізичну форму. До таких активів відносяться будівлі, споруди, обладнання, транспортні засоби, патенти, ліцензії, програмне забезпечення та інші об'єкти, що мають тривалий термін експлуатації [21].

Однією з ключових характеристик необоротних активів є їх амортизація, яка відображає поступове перенесення вартості активів на готову продукцію або послуги протягом їхнього корисного строку служби. Це дозволяє підприємству враховувати знос активів у своїй фінансовій звітності, що є важливим аспектом для оцінки реальної вартості активів та планування майбутніх інвестицій. Ці активи включають матеріальні та нематеріальні ресурси, які використовуються підприємством у виробничих, комерційних або адміністративних цілях. В таблиці 1.2 наведена економічна сутність необоротних активів у нормативноправовій документації.

Таблиця 1.2

Економічна сутність необоротних активів у нормативноправовій документації

№	Джерело	Визначення терміну
1.	Правління Національного банку України	Необоротні активи включають основні засоби (матеріальні необоротні активи) та нематеріальні активи.
2.	НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Необоротні активи – це всі активи, що не належать до оборотних. Оборотні активи включають гроші та їх еквіваленти, які не мають обмежень у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.
3.	Міністерство економіки України	Необоротні активи – це всі активи, які не класифікуються як оборотні.
4.	Федерація Професійних спілок України	Необоротні активи – це матеріальні та нематеріальні ресурси, які знаходяться на балансі ФПУ і передані у розпорядження структурних підрозділів для експлуатації, причому очікуваний строк їх корисного використання перевищує один рік.
5.	Фонд державного майна України	Необоротні активи – це матеріальні та нематеріальні ресурси, закріплені за підприємством на правах господарського відання чи оперативного управління, які забезпечують основну діяльність підприємства і мають строк корисної експлуатації понад один рік або операційний цикл, якщо він перевищує один рік.

Джерело: сформовано автором на підставі [21]

До матеріальних необоротних активів належать – основні фонди. Зупинимось детальніше щодо аналізу основних фондів. Накопичення основних фондів, підвищення технічної оснащеності праці збагачують процес праці, надають праці творчого характеру, підвищують культурно-технічний рівень суспільства. Сутність

основних фондів полягає в наступному:

1. Основні фонди матеріально втілені в засобах праці.
2. Вартість основних фондів передається частинами на продукцію.
3. Основні фонди тривалий час зберігають свою природну форму в міру зношування.
4. Основні фонди відшкодовуються за рахунок амортизаційних відрахувань при закінченні терміну служби.

Основні засоби, сформовані на початковому етапі діяльності підприємства, вимагають постійного управління. Як відомо, основні засоби є невід'ємною частиною будь-якого підприємства легкої промисловості, і від зростання залежать такі важливі показники діяльності підприємства, як фінансове становище та конкурентоспроможність на ринку, ефективність їх використання. Щоб оцінити ефективність використання підприємства основних засобів, необхідно розрахувати так звані показники використання основних засобів. Ці показники адекватно відображають ступінь використання основних фондів. Проблема підвищення ефективності використання основних фондів і виробничих потужностей підприємств посідає центральне місце в період переходу країни до цивілізованих ринкових відносин. Маючи чітке уявлення про роль основних фондів у виробничому процесі, фактори, що впливають на використання основних фондів, можна визначити методи та напрями, за допомогою яких підвищується ефективність використання основних фондів і виробничих потужностей підприємства, забезпечуючи зниження собівартості продукції і підвищення продуктивності праці [22].

Більш повне і раціональне використання основних фондів і виробничих потужностей є ключовим аспектом підвищення ефективності діяльності підприємства. Оптимізація цих процесів сприяє не лише збільшенню виробничих обсягів, але і покращенню техніко-економічних показників усієї виробничої ланцюга [22].

Підвищення продуктивності праці є одним з основних результатів

ефективного управління виробничими потужностями. Зменшення часу, необхідного для виготовлення продукції, та підвищення якості виробів стають можливими завдяки оптимальному використанню та модернізації основних фондів.

Фондовіддача, яка визначає, як ефективно основні фонди перетворюються на продукцію, також підвищується при належному управлінні виробничими ресурсами. Це свідчить про те, що підприємство здатне максимально завантажувати свої виробничі потужності, щоб відповідати попиту на ринку.

Збільшення обсягу продукції без збільшення витрат є ще одним вагомим плюсом оптимізації виробничих потужностей. Це досягається через зниження собівартості продукції за рахунок оптимізації витрат на утримання та експлуатацію основних фондів [23].

Економія капітальних вкладень також є важливим результатом раціонального використання виробничих ресурсів. Модернізація і ремонт існуючих основних фондів можуть значно зменшити потребу в нових інвестиціях, зберігаючи при цьому високий рівень продуктивності. Зростання та розвиток основних фондів є найважливішою умовою підвищення якості та конкурентоспроможності виробленої продукції, а також конкурентоспроможності самого підприємства. В сучасних ринкових умовах важко переоцінити важливість ефективного використання основних фондів і виробничих потужностей. Вирішення цієї проблеми означає збільшення виробництва, підвищення віддачі створеного виробничого потенціалу, задоволення потреб населення, поліпшення балансу техніки в країні, зниження собівартості продукції, підвищення рентабельності виробництва. Поліпшення використання основних фондів означає також прискорення їх оборотності, що значною мірою сприяє вирішенню проблеми скорочення розриву в термінах фізичного та морального зносу та прискорення темпів оновлення основних засобів [24].

Нарешті, ефективне використання основних фондів тісно пов'язане з іншим ключовим завданням - підвищенням якості продукції, оскільки в умовах ринкової конкуренції якісна продукція швидше реалізується і користується попитом. Успішне

функціонування основних фондів і виробничих потужностей у виробничій діяльності оцінюється за тим, наскільки повно реалізуються екстенсивні та інтенсивні фактори поліпшення використання основних фондів. Екстенсивне поліпшення використання основних фондів і виробничих потужностей передбачає, що з одного боку, буде збільшено час роботи наявного обладнання в календарному періоді, а з іншого боку, збільшиться частка наявного обладнання в складі всього обладнання, наявного на підприємстві. Одним із важливих шляхів підвищення ефективності використання основних фондів і виробничих потужностей на машинобудівних підприємствах, полягає в зменшенні надлишкового обладнання та швидкому залученні невстановленого обладнання у виробництво. У свою чергу, можливості інтенсивного шляху підвищення ефективності основних фондів і виробничих потужностей значно ширші, тобто передбачають підвищення ступеня використання основних засобів в одиницю часу [25].

Підвищення інтенсивного завантаження обладнання можна досягти шляхом модернізації діючих машин і механізмів і встановлення оптимального режиму їх роботи. Робота в оптимальних умовах технологічного процесу забезпечує збільшення випуску продукції без зміни складу основних фондів, збільшення чисельності працівників і зниження витрат матеріальних ресурсів на одиницю продукції. Інтенсивність використання основних фондів підвищується за рахунок технічного вдосконалення обладнання та технології виробництва шляхом усунення вузьких місць у виробничому процесі, скорочення часу досягнення проектної продуктивності обладнання, підвищення кваліфікації та професіоналізму працівників.

1.3. Джерела формування необоротних активів підприємства

Вартість необоротних активів підприємства є результатом інвестиційних рішень, пов'язаних з вибором та придбанням основних засобів і нерухомого майна. Ці активи є основою виробничої діяльності підприємства і значно впливають на його фінансовий стан і економічні показники. Структура фінансування необоротних активів грає ключову роль у забезпеченні стабільності та ефективності

функціонування підприємства.

Оптимально сформовані необоротні активи означають, що підприємство здатне ефективно використовувати свої ресурси, мінімізувати фінансові ризики та забезпечити стійкість в умовах змінного економічного середовища. Наприклад, правильно розподілений портфель необоротних активів може забезпечити необхідність для виробництва продукції без значного збільшення фінансового навантаження на підприємство. Це важливо для збереження фінансової стійкості та платоспроможності в умовах високої конкуренції на ринку.

З іншого боку, необоротні активи є також джерелом фінансування для підприємства. Інвестиції в основні засоби можуть здійснюватися за рахунок власних фінансових ресурсів або шляхом залучення зовнішнього капіталу через кредитування або емісію корпоративних цінних паперів. Правильно підібрана стратегія фінансування дозволяє зберігати фінансовий баланс підприємства і підтримувати його діяльність на належному рівні без значного перевантаження зобов'язаннями.

Крім того, наявність достатнього рівня фінансових ресурсів, що забезпечують необоротні активи, дозволяє підприємству мати достатній резерв коштів для оперативного реагування на непередбачені обставини. Наприклад, витрати на ремонт чи модернізацію основних фондів можуть виявитися необхідними у найкоротші терміни, і наявність фінансових ресурсів для таких витрат є важливою складовою фінансової стратегії підприємства. О. Шеремет зазначає, що джерелами формування активів підприємства є фінансові ресурси, які можна визначити як сукупність грошових коштів, зосереджених у розпорядженні підприємства на певний момент часу для здійснення його статутної діяльності. Ці кошти вкладаються в активи підприємства для забезпечення розширеного відтворення та виконання фінансових зобов'язань. Основними критеріями ефективності формування активів є фінансова стійкість та ліквідність підприємства. Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів, за якого підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне ефективно їх використовувати для забезпечення безперервного

виробничо-торговельного процесу, а також для покриття витрат на розширення та оновлення діяльності.

Н. Давиденко підкреслює, що наявність достатнього рівня власного капіталу є необхідною умовою для забезпечення фінансової стійкості підприємства. Він розрізняє чотири типи фінансової стійкості: абсолютна стійкість, коли підприємство може забезпечити свої запаси власними обіговими коштами; нормальна стійкість, коли крім власних обігових коштів залучаються довгострокові кредити та позики для забезпечення запасів; нестійкий фінансовий стан, де крім власних та довгострокових джерел використовуються короткострокові кредити та позики; і кризовий фінансовий стан, коли підприємство не має достатніх джерел для забезпечення запасів і знаходиться під загрозою банкрутства. Для вченого ліквідність підприємства означає його здатність швидко перетворювати фінансові або матеріальні активи на грошові кошти з метою вчасного виконання фінансових зобов'язань.

Показники, які характеризують наявність у підприємства основних засобів, включають:

1. Рівень фондомісткості
2. Ступінь фондоозброєності.
3. Коефіцієнт вартості основних виробничих засобів у майновому складі підприємства.

Фондомісткість і фондovіддача є ключовими показниками, що відображають ефективність використання основних фондів підприємства. Фондовіддача визначається як співвідношення між вартістю основних засобів і обсягом виробленої продукції. Цей показник свідчить про те, як ефективно підприємство використовує свої виробничі ресурси для виробництва продукції. У випадку, коли фондovіддача зростає, це може свідчити про оптимізацію виробничих процесів та підвищення продуктивності праці.

Напротив, фондомісткість визначається як співвідношення вартості основних засобів до кількості працюючих. Цей показник вказує на рівень забезпеченості

підприємства основними засобами у відношенні до трудового потенціалу. Зменшення фондомісткості може бути результатом не тільки ефективнішого використання виробничих ресурсів, але й оптимізації робочих процесів та впровадження новітніх технологій, що дозволяють знижувати потребу в основних засобах на одиницю виробленої продукції.

Зміна цих показників є важливою складовою стратегії управління виробничими потужностями підприємства. З одного боку, зростання фондівіддачі свідчить про позитивні техніко-економічні зміни, що можуть підвищити конкурентоспроможність і прибутковість підприємства. З іншого боку, зменшення фондомісткості вказує на можливість оптимізації використання основних засобів та ресурсів, що може виявитися важливим в умовах змінюваного ринкового середовища.

Згідно з Н. Корневою, коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства визначається як співвідношення вартості цих засобів (після відрахування суми їхнього зносу) до загальної вартості майна підприємства. Якщо коефіцієнт реальної вартості засобів становить критичне значення (0,2 – 0,3), це свідчить про низький виробничий потенціал підприємства і потребує невідкладних заходів для покращення ситуації. На основі висновків Н. Корневої, які були наведені, можна підкреслити, що критичний коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів свідчить не лише про низький виробничий потенціал підприємства, але й вимагає термінового пошуку фінансування для відновлення і підвищення ефективності виробничих процесів.

Стан засобів виробничих основних пояснюється за допомогою наступних коефіцієнтів:

1. Коефіцієнт зносу засобів основних.
2. Коефіцієнт придатності.
3. Коефіцієнт оновлення.
4. Коефіцієнт вибуття (приросту) засобів основних.

Коефіцієнт зносу визначає частку вартості основних засобів, яка була списана

на витрати виробництва у попередні періоди. Цей показник розраховується як співвідношення суми зносу основних засобів до їхньої балансової вартості.

$$K_z = \frac{Z_o}{\Phi_k} \quad (1.1)$$

де, K_z – коефіцієнт зносу основних засобів.

Z_o – сума зносу основних засобів.

Φ_k – балансова вартість основних засобів.

Коефіцієнт придатності ілюструє, яка частина основних засобів придатна для експлуатації в процесі господарської діяльності.

Коефіцієнт оновлення та вибуття розраховуються за формулами:

$$K_o = \frac{\Phi_y}{\Phi_k} \quad (1.2)$$

$$K_b = \frac{\Phi_b}{\Phi_k} \quad (1.3)$$

де, K_o – коефіцієнт оновлення основних засобів.

Φ_y – сума зносу основних засобів.

K_b – коефіцієнт вибуття основних засобів.

Φ_b – вартість виведених основних засобів за звітний період.

Згідно з Є. Мних, коефіцієнт оновлення основних засобів відображає ступінь активності у впровадженні нових основних засобів. Цей показник визначає частку вартості введених у дію основних засобів за певний період у загальній вартості основних засобів на кінець звітного періоду. Коефіцієнт вибуття є важливим економічним показником, що відображає ступінь вибуття основних засобів з активів підприємства. Цей показник є індикатором того, як ефективно підприємство керує своїм виробничим обладнанням та ресурсами. Вибуття основних засобів може бути зумовлене різними факторами, такими як моральне застаріння обладнання, його фізичне зношення або зміни в технологічних вимогах виробництва.

Зменшення коефіцієнта вибуття може свідчити про те, що підприємство успішно управляє оновленням свого технічного парку, збільшуючи тим самим ефективність виробничих процесів і знижуючи витрати на ремонт і технічне обслуговування застарілого обладнання. Це також може вказувати на вміння підприємства адаптуватися до змін в економічному оточенні та впроваджувати

новітні технології для підвищення продуктивності та якості продукції.

З іншого боку, збільшення коефіцієнта вибуття може вказувати на проблеми з управлінням технічними ресурсами підприємства, такими як недофінансування для заміни старого обладнання або недоцільне використання ремонтних ресурсів. Це може призвести до збільшення експлуатаційних витрат, зниження якості продукції і загрози безпеки на робочому місці. Ситуація є позитивною для підприємства, коли вартість введених в дію основних засобів перевищує вартість вибутих основних засобів, що характеризується розрахунком коефіцієнта приросту основних засобів.

$$K_p = \frac{\Phi_y - \Phi_{\text{в}}}{\Phi_{\text{к}}} \quad (1.4)$$

Показники ефективності використання основних засобів є ключовими для оцінки технічно-економічної діяльності підприємства. Вони дозволяють визначити, наскільки ефективно використовуються матеріальні активи для виробничих потреб і як це впливає на фінансові результати підприємства. Основними показниками є фондоддача, рентабельність основних засобів і прибуток на одну гривню основних засобів.

Фондоддача визначається як співвідношення між вартістю основних засобів і обсягом виробленої продукції. Цей показник вказує на ефективність використання основних фондів для виробництва продукції. Якщо фондоддача зростає, це може свідчити про покращення виробничих процесів, оптимізацію використання обладнання та матеріалів, що впливає на зниження собівартості продукції і підвищення прибутковості підприємства.

Рентабельність основних засобів відображає співвідношення між прибутком, отриманим від використання основних засобів, і їх вартістю. Цей показник вказує на ефективність і прибутковість інвестицій у матеріальні активи. Висока рентабельність основних засобів свідчить про ефективне використання обладнання і ресурсів, що є важливим фактором для привернення інвестицій і забезпечення фінансової стабільності підприємства.

Прибуток на одну гривню основних засобів є альтернативним показником, який визначає, скільки прибутку генерується на кожну одиницю вкладених в основні

засоби грошових коштів. Цей показник є важливим для оцінки ефективності і рентабельності капітальних інвестицій підприємства.

Високі показники цих параметрів свідчать про ефективне використання основних засобів і виробничих потужностей підприємства, що сприяє загальному підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності на ринку. Однак важливо також забезпечувати постійний моніторинг і аналіз цих показників для своєчасного виявлення і усунення можливих проблем і покращення стратегії управління необоротними активами підприємства. Фондовіддача є найбільш повним показником, що відображає ефективність використання цих засобів.

$$\Phi_{\text{в}} = \frac{B_{\text{п}}}{\Phi_{\text{к}}} \quad (1.5)$$

де, $\Phi_{\text{в}}$ – фондовіддача основних засобів.

$B_{\text{п}}$ – вартість продукції виробленої за звітний період.

$\Phi_{\text{к}}$ – балансова вартість основних засобів на кінець звітного періоду.

Показником, який відображає відносну ефективність використання основних засобів, є рентабельність. Цей показник обчислюється за допомогою такої формули:

$$P_{\Phi} = \frac{\pi_{\Sigma}}{\Phi_{\text{к}}} \quad (1.6)$$

Абсолютним показником ефективності використання основних засобів є прибуток на одну гривню витрат на ці засоби. Ще одним показником ефективності є відношення активної частини засобів основних до їх загальної суми. Необоротні активи можуть бути сформовані за допомогою різних джерел, які можна розділити на власні та залучені. Власні джерела формування включають: статутний капітал, додатковий капітал, амортизаційні відрахування, чистий прибуток підприємства.

Ці джерела грають важливу роль у формуванні і поповненні необоротних активів, забезпечуючи стійкість та розвиток підприємства. Статутний капітал підприємства представляє собою початкову суму коштів, яку засновники (власники) вкладають у спільний бізнес для забезпечення функціонування організації та закріплення права на комерційну діяльність. Згідно з Т. Момотом, додатковий капітал є важливою складовою власного капіталу підприємства, що включає різні об'єкти та ресурси. Основні складові додаткового капіталу включають суму

основних засобів, які оцінюються як об'єкти капітального будівництва. Ці засоби включають в себе будівлі, споруди, машини, обладнання та інші матеріальні об'єкти майна підприємства з корисним терміном використання понад 12 місяців. Це сталі активи, які використовуються для виробництва та надання послуг і мають значний економічний потенціал для підприємства.

Крім того, до додаткового капіталу включається сума, яка перевищує номінальну вартість розміщених акцій. Цей емісійний дохід акціонерного товариства включає кошти, які отримані від емісії акцій на ринку капіталів. Вони є додатковим джерелом капіталу, яке дозволяє підприємству залучати додаткові ресурси для розширення діяльності та реалізації стратегічних ініціатив. Також до додаткового капіталу відносяться інші аналогічні підсумки, отримані від реалізації цінних паперів. Це може включати доходи від продажу облігацій, корпоративних позик або інших фінансових інструментів, які підприємство випускає на ринку. Отримані кошти з цих операцій дозволяють підприємству збільшувати свій капітал і здійснювати інвестиції у нові проекти або вдосконалення існуючих активів. Узагальнюючи, додатковий капітал є важливим ресурсом для підприємства, який підтримує його фінансову стійкість, забезпечує можливості для розвитку і розширення, а також сприяє підвищенню конкурентоспроможності на ринку. Його складові відображають різноманітні джерела інвестицій та ресурсів, які сприяють успішному функціонуванню підприємства в умовах сучасного господарювання. Таким чином, аналізуючи джерела формування необоротних активів, можна відзначити значну різницю між ними. Коли компанія бере у позику капітал, вона точно знає, скільки і коли потрібно буде повернути ці кошти, а також який додатковий процент припаде на використання позичених коштів. З іншого боку, отримуючи власний капітал, акціонери можуть не мати чіткої уяви про те, який прибуток цей капітал принесе у майбутньому. Таким чином, підприємство може використовувати усі наявні джерела фінансування (власні та позикові), що забезпечує його фінансову стійкість, розвиток і збільшення прибутку в процесі своєї діяльності.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»

2.1. Загальна характеристика підприємства ТОВ «Телекарт-прилад», як суб'єкта господарювання

Підприємство ТОВ «Телекарт-Прилад» було засновано в 1995 році в м. Одесі. Основним напрямком діяльності підприємства є розробка і серійне виробництво комплексних автоматизованих системних проектів для телекомунікаційної галузі, енергетики, транспорту, комунального господарства, використовуючи дані контакту і безконтактних карт.

До складу підприємства входять чотири основні структури:

1. Приладобудівний завод – 34500 кв.м., 9 виробничих і адміністративних корпусів.
2. Спеціальне конструкторсько-технологічне бюро (СКТБ) - розробка, впровадження в серійне виробництво нових, в т.ч. програмних продуктів підприємства, випробування і сертифікація виробів заводу.
3. Департамент продажів і маркетингу, завданнями якого є маркетингове дослідження ринку, реалізація продукції, організація рекламно-виставкових заходів.
4. Сервісний центр - гарантійний і післягарантійний супровід продукції, пуско-налагоджувальні роботи і ремонтні роботи.

Підприємство приділяє важливу увагу якості продукції. ТОВ «Телекарт-прилад» зареєстроване в реєстрі системи сертифікації Укр СЕПРО (№ UA 2.051.731 від 6.05.2003г.) і відповідає ISO 9001: 2000, IDT (Certificate № +131492).

Вся продукція підприємства сертифікована в Україні і має галузеві сертифікати, включені до Державних реєстрів засобів вимірювань. Це підтверджує високий ступінь відповідності продукції встановленим стандартам якості, безпеки та екологічних норм, що регулюються національним законодавством. Наявність цих сертифікатів підтверджує не лише відповідність виробів технічним вимогам, але й сприяє підвищенню довіри споживачів та забезпечує доступ до ринків, як в Україні, так і за її межами. Такий підхід є ключовим для успішної інтеграції підприємства в

глобальні ланцюги постачання та забезпечення його стабільного розвитку.

Технічний фундамент системи якості підприємства включає в себе сучасні технології виробництва, високоякісне обладнання та інфраструктуру, що відповідає найвищим стандартам безпеки та ефективності. Цей фундамент також включає в себе автоматизовані системи контролю якості, стандартизовані процедури виробництва та обробки даних, а також кваліфікований персонал, який забезпечує відповідність продукції усім вимогам і стандартам якості, що вимагаються як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Технічний фундамент системи якості підприємства включає:

1. Унікальний комплекс метрологічного обладнання для електrolічильників фірми ZERA (Німеччина).
2. Комп'ютерну систему тестування акустичних характеристик таксофонів.
3. Установку для тестування електронних карт на механічні дії Gilles Leroux (Франція).
4. Установку тестування безконтактних карт на відповідність ISO 10373-6 (Німеччина).
5. Кліматична камера Excal (Франція) з регульованим діапазоном температур від -45C до + 180C і вологістю до 98%.
6. Комплекс обладнання (Німеччина) для випробувань на радіоперешкоди до 1000 мГц.
7. Комплекс обладнання для випробувань виробів на електромагнітну стійкість.

На підприємстві встановлено сучасне високопродуктивне (у т. ч. автоматизоване) вітчизняне обладнання і устаткування виробництва Німеччини, Японії, Франції, Швейцарії, Голландії, США. Для виробництва продукції використовуються наступні технології: механообробка металів і пластмас; лиття алюмінію і пластмас; нанесення гальванічних, порошкових і лакофарбових покриттів; навесний і поверхневий електромонтаж друкованих плат; збірка і регулювання друкованих плат і електронного устаткування; автоматизоване тестування і перевірка електронного обладнання; автоматизовані збірка електронних

карт (контактних і безконтактних); офсетная поліграфія на пластиці; лиття підстав для пластикових карт.

Ділянка лиття пластмаси заводу оснащена найсучаснішим високопродуктивним обладнанням провідного світового виробника термопластавтоматів - фірми Demag Ergotech GmbH (Німеччина).

Всі процеси, що виконуються, автоматизовані і управляються системою Ергоконтроля, яка також зберігає в собі інформацію про індивідуальні особливості пресформи, сировини і режимах виробництва кожної деталі, що виготовляється. У будь-який момент з термопластавтоматів можна зняти дані про виконуваних процесах і при необхідності внести коригування. Для виробництва пластмасових деталей використовуються матеріали провідних світових виробників: Basf, Bayer, Dow, Atofina, General Ebedri. У вересні 2002 р. на заводі було введено в експлуатацію єдиний роботизований комплекс для лиття пластикових підстав електронних карт SmartXpress продуктивністю 20 млн. підстав в рік.

Гальванічний цех заводу має 3 технологічні лінії, де виконують 6 різних технологічних процесів:

1. Лужне цинкування сталевих деталей з застосуванням блискоутворюючі добавки Protolux 3000.
2. Фосфатування деталей з алюмінію і його сплавів.
3. Тверде анодування деталей з алюмінію і його сплавів.
4. Пасивація деталей з міді та її сплавів.
5. Хімічне оксидування сталевих деталей.
6. Хімічне нікелювання сталі та алюмінію.

При відпрацюванні технології нанесення покриттів була успішно вирішена задача використання нових складів ванн, прийнята в Західній Європі. Однією з пріоритетних завдань при проектуванні гальванічного виробництва на заводі проведена мінімізація шкідливого впливу на навколишнє середовище. Комплекс очисних споруд фірми «Wilson Engineering A / S» (Данія) включає систему рециркуляції води з мінімізованих освітою шламу і являє собою єдине в Україні

спорудження з точки зору екології. Використання сучасних очисних споруд на гальванічному виробництві заводу дозволило досягти нормативу промивних вод 10 л на 1 кв.м. покриття, прийнятого в Західній Європі.

Монтажно-складальне виробництво заводу оснащено сучасним автоматизованим обладнанням голландського та німецького виробництва для установки електронних компонентів, конвекційної пайки друкованих плат і пайки «хвилею припою». При виготовленні вузлів устаткування застосовується як класична технологія навісного монтажу, так і сучасна технологія поверхневого монтажу (SMT).

Підприємство успішно присутнє на ринку пластикових карт з 1995 р. За цей час випущено більше 70 млн. карт. Застосування строгих заходів безпеки, обмеження і контролю доступу в виробництво карт, багаторівневий програмний захист доступу до ПО ініціалізації і персоналізації карт дозволяє виключити несанкціонований випуск карт. Щороку підприємство вводить в експлуатацію нове обладнання для виробництва різних типів карт і розробляє нові додатки, засновані на застосуванні електронних карт як контактних, так і безконтактних. Види карт: телефонні, безконтактні, кретчит-карти, дисконтні, клубні, паливні, ідентифікаційні, карти з магнітною смугою. Технології: офсетний друк, автоматичне прибирання телефонних карт, індивідуальна упаковка, лакування, ламінування, ембоссирування, тіпінг, індент-друк, нанесення повнокольорового фотографії, нанесення і кодування магнітної смуги, нанесення скрейтч-смуги, друк штрих-кодів.

ТОВ «Телекарт-прилад» з 2003 року почав випуск безконтактної картки. Особливістю її технології є виготовлення «інлет» і процес ламінування. Для виготовлення «інлет» розроблені і виготовлені автомати власного виробництва, на яких в автоматичному режимі здійснюється: базування стрічки ПВХ з рулону, вирубка отвори під модуль, намотування антени, контроль за електричними параметрами антени, установка модуля і з'єднання з антеною, остаточний контроль по електричних параметрам автоматичне складування «інлет» в спец. контейнерах. Обладнання не має аналогів в світі, так як вся світова обладнання побудовано на

«інлет» більшого розміру, і цілі заводи спеціалізуються у виробництві «інлет».

Іншим унікальним процесом є ламінування. На підприємстві розроблений і виготовлений багатопозиційний ламінатор, в автоматичному режимі дозволяє здійснювати збірку заготовки для безконтактної картки, подачу касети по програмі на певну позицію в вузол гарячого ламінування, потім на позицію охолодження і розбирання касет. Для порівняння зі світовими аналогами - в 2003 році у Франції вперше демонструвався подібний 2-х позиційний ламінатор з ручною збіркою і розбиранням касет. Застосування технологій з мінімальним втручанням людини дозволяє мати гарантовану якість продукту і високу продуктивність.

Завод «Телекарт-Прилад», найбільший завод в Одесі і на Україні з виробництва обладнання, яке підтримує роботу на основі безконтактних карт з чіпом фірми Philips стандарту Mifare, в тому числі займається виробництвом обладнання для систем контролю доступу (контролери для турнікетів і замків, зчитувачі безконтактних карт, термінали для запису карт і роботи з ними, як стаціонарні, так і ручного виконання) і розробкою програмного забезпечення для них (бази даних і програми-клієнти для роботи з ними).

ТОВ «Телекарт-Прилад» в 2003 р. розробив і в даний час впроваджує в м. Одесі проект «Міська карта», який передбачає безготівкову систему розрахунків за: проїзд в громадському транспорті, парковку автотранспорту, а також охоплює ліфтове господарство і соціальну сферу. Всі розрахунки здійснюються за допомогою єдиної безконтактної картки. Впровадження проекту «Міська карта» дозволить:

1. Знати реальний обсяг послуг, що надаються муніципальними підприємствами.
2. Ефективно планувати розвиток комунального господарства.
3. Посилити контроль оплати послуг, тарифів, фінансових потоків муніципальних підприємств.
4. Проводити розвинену адресну соціальну політику.
5. Підвищити інвестиційну привабливість міста.

Програмне забезпечення терміналу забезпечує можливість повної свободи програмування ставок за стоянку, спеціальних тарифів, платних періодів, календаря

робочих, вихідних і святкових днів. Функції терміналу встановлюються за допомогою сервісного програмного забезпечення і можуть змінюватися за погодженням із замовником.

Перейдемо до принципів організації та структури управління. Вони включають розподіл функцій і повноважень між підрозділами, визначення ієрархічної ланки влади, розробку ефективних комунікаційних каналів та механізмів звітності. Ключові аспекти включають створення гнучкої та адаптивної організаційної структури, що сприяє швидкій реакції на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, а також забезпеченню високої ефективності та координації діяльності підприємства.

Управління підприємством здійснюється відповідно до статуту товариства, його внутрішніх положень і інших правових нормативів, що діють на підприємстві. Вищеуказане керівництво здійснюється через Раду директорів, до складу якої входять: Генеральний директор, Директор з маркетингу, Виконавчий директор, Перший заступник генерального директора, Директор з економіки та фінансів, Технічний директор. Генеральний директор здійснює загальне керівництво підприємством. Статус, процедура призначення і звільнення з посади Генерального директора визначаються Статутом Підприємства. Крім того, безпосереднє управління підприємством здійснюють функціональні директори, заступники генерального директора, начальники виробництв, ділянок, відділів і служб згідно зі Структурою оперативної підпорядкованості (додаток А).

Додаток Б містить схему організації механічного виробництва компанії ТОВ «Телекарт-Прилад». Ця структура відображає організаційну і функціональну систему виробничих процесів, що використовуються у підприємстві для виготовлення продукції. Вона включає в себе розподіл виробничих зон, функціональних підрозділів і ланцюгів виробництва, які забезпечують ефективну організацію та координацію роботи всього виробничого процесу, спрямованого на досягнення цілей підприємства і задоволення потреб клієнтів.

Підготовкою та підвищенням кваліфікації співробітників ТОВ «Телекарт-

Прилад» займається відділ кадрів, функції якого представлені на рис. 2.1.

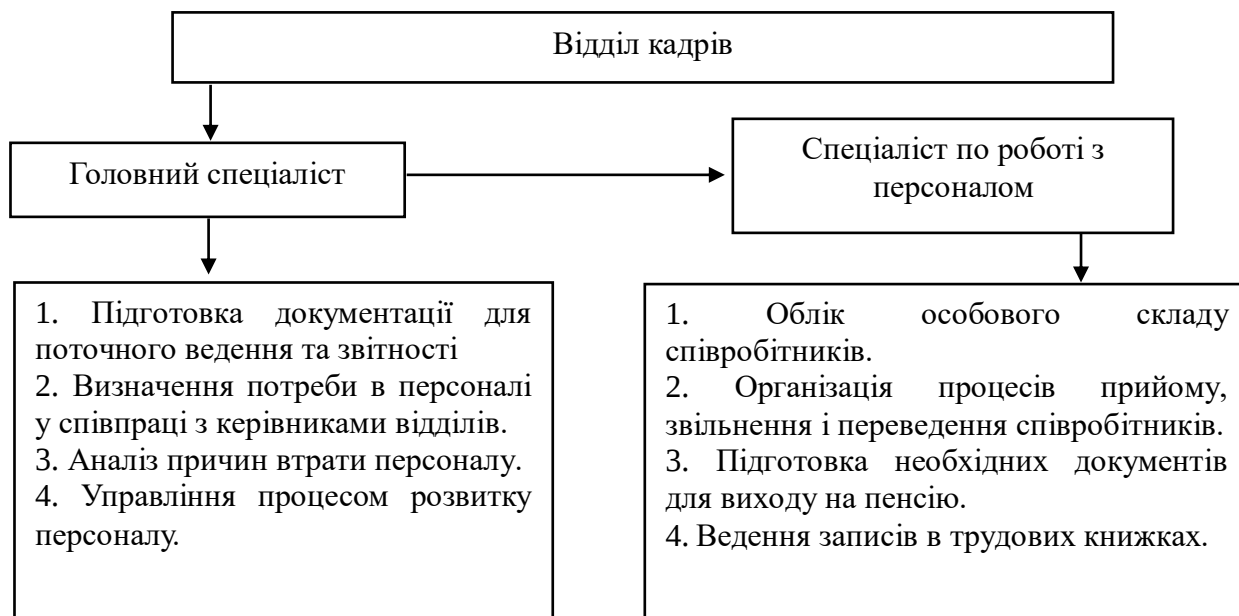

Рис. 1.2. Основні функції пов'язані з управлінням персоналом

Джерело: побудовано автором на основі .

Основні функції управління персоналом включають рекрутинг та підбір кваліфікованих працівників, їх навчання і розвиток, оцінку та стимулювання їхньої праці, ведення трудової документації і забезпечення соціальних гарантій. Ці функції спрямовані на забезпечення ефективної роботи персоналу, відповідності компанійським потребам і досягнення стратегічних цілей підприємства. Основні функції управління персоналом також включають вирішення трудових конфліктів, забезпечення внутрішньої комунікації та корпоративної культури, а також впровадження програм з мотивації персоналу та підвищення їхньої ефективності.

ТОВ «Телекарт-прилад» виконує основні функції управління персоналом, включаючи: рекрутинг, навчання, розвиток, оцінку та мотивацію працівників, а також забезпечення внутрішньої комунікації та соціальних гарантій. Правильно налагоджена система управління персоналом сприяє підвищенню продуктивності праці, зниженню текучості кадрів, покращенню корпоративної культури та досягненню стратегічних цілей підприємства. Ефективне управління персоналом є ключовим фактором для досягнення конкурентних переваг на ринку.

2.2. Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Телекарт-прилад»

Техніко-економічні показники є важливим інструментом для оцінки ефективності діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень. Вони охоплюють різні аспекти виробничої та фінансової діяльності, дозволяючи комплексно аналізувати стан та перспективи розвитку підприємства.

До основних техніко-економічних показників належать:

Продуктивність праці – визначає ефективність використання трудових ресурсів і розраховується як співвідношення обсягу виробленої продукції до кількості відпрацьованого часу або чисельності працівників.

Фондовіддача – показник, який характеризує ефективність використання основних засобів підприємства. Він визначається як співвідношення обсягу виробленої продукції до вартості основних засобів.

Фондомісткість – обернений до фондовіддачі показник, що визначає вартість основних засобів на одиницю виробленої продукції. Зниження фондомісткості свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів.

Коефіцієнт оборотності обігових коштів – показує швидкість обігу обігових коштів у виробничому процесі. Високий коефіцієнт оборотності свідчить про ефективне управління обіговими коштами.

Рентабельність – один з ключових показників, що характеризує прибутковість діяльності підприємства. Рентабельність може розраховуватися для різних аспектів діяльності, таких як рентабельність продукції, рентабельність продажів, рентабельність активів та рентабельність власного капіталу.

Коефіцієнт зносу основних засобів – відображає ступінь зношеності основних засобів і визначається як відношення суми нарахованої амортизації до первісної вартості основних засобів. Високий коефіцієнт зносу може свідчити про необхідність оновлення обладнання.

Коефіцієнт оновлення основних засобів – показує частку нових основних засобів у загальній вартості основних засобів. Високий коефіцієнт оновлення свідчить про активне інвестування в модернізацію та оновлення виробничих

потужностей.

Чистий дохід від реалізації продукції – один з основних фінансових показників, що відображає загальну суму доходу, отриманого підприємством від реалізації продукції, за вирахуванням витрат.

Прибуток на одну гривню основних засобів – показує, скільки прибутку приносить кожна гривня, інвестована в основні засоби. Цей показник дозволяє оцінити ефективність використання інвестицій у необоротні активи.

Аналізуючи ці та інші техніко-економічні показники, керівництво підприємства може приймати обґрунтовані рішення щодо підвищення ефективності виробництва, оптимізації витрат, оновлення основних засобів та покращення фінансового стану підприємства.

Таблиця 2.1

Техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Телекарт-прилад»
за 2020 – 2022 рр.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Приріст 2021/2020		Приріст 2022/2021	
				Абс	Відн	Абс.	Відн.
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	438715	495825	618713	57110	13,02	122888	24,78
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	331059	445 440	530 481	114381	34,55	85 041	19,09
3. Валовий прибуток	107656	50385	88232	-57271	-53,20	37847	75,12
4. Прибуток реалізованої продукції, тис. грн.	59006	5960	31754	-53046	-89,90	25794	432,79
5. Рентабельність реалізованої продукції, %	17,82	1,34	5,99	-16,48	-92,48	4,65	347,01
6. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	19641	29861	28343,6	10220	52,03	-1517,4	-5,08
7. Фондовіддача	22,33	16,60	21,82	-25,66	11,38	5,22	31,45
8. Фондоємність	0,045	0,060	0,046	0,015	33,33	-0,014	-23,33
9. Фондорентабельність	3,00	0,20	1,12	-2,8	-93,33	0,92	460
10. Середньоспискова чисельність, чол	486	487	462	1	0,21	-25	-5,13
11. Продуктив праці	902,71	1018,12	1339,21	115,41	12,78	321,09	31,54

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності

Провівши аналіз даних за три роки, спостерігаємо наступне, що чистий дохід від реалізації приладів обліку електроенергії та телекомунікаційного обладнання на підприємстві ТОВ «Телекарт-прилад» зріс у 2021 році на 57110 тис. грн. У 2022 році незважаючи на російську агресію в Україну, обмеження, накладені воєнним станом, обстріли та блокаду портів, чистий дохід від реалізації продукції порівнюючи з 2020 роком збільшився на 179 998 тис. грн.

У 2021 році підприємство продемонструвало значний приріст доходів завдяки стабільним економічним умовам та збільшенню попиту на продукцію. Воєнні дії та економічні санкції значно вплинули на логістичні ланцюги, постачання сировини та можливості експорту продукції. Зокрема, блокада портів ускладнила міжнародні перевезення, а обстріли пошкодили інфраструктуру, що спричинило затримки у постачанні матеріалів та готової продукції. Це також призвело до підвищення витрат на транспортування та зниження обсягів виробництва через нестачу необхідних компонентів. Крім того, обмеження воєнного стану вплинули на внутрішній ринок, зменшуючи попит та ускладнюючи реалізацію продукції всередині країни.

Показник фондovіддачі є одним із основних індикаторів ефективності використання основних засобів. Цей показник визначає обсяг виробленої продукції (приладів обліку електроенергії та телекомунікаційного обладнання) на кожну гривню вартості основних фондів. У 2022 році загалом по підприємству він знизився на 21,82%. Зниження виробничої активності було обумовлено нестабільною ситуацією через воєнний стан, що спричинило перебої в постачанні сировини та комплектуючих. Також блокада портів і пошкодження інфраструктури призвели до значних логістичних ускладнень.

Крім того, керівництво ТОВ «Телекарт-прилад» не планувало реалізовувати повний комплекс виробництва через ризики, пов'язані з укладенням угод в умовах війни. Це включало обмеження доступу до кредитних ресурсів, підвищення вартості страхування та необхідність перегляду умов контрактів з постачальниками та клієнтами. Таким чином, підприємство змушене було зосередитися на збереженні фінансової стабільності та адаптації до нових умов ринку.

Продуктивність праці у 2022 році підвищилась на 31,54%, що позитивно впливає на використання трудового потенціалу на підприємстві. Це також було пов'язано зі зниженням обсягу виробництва продукції через ризики, пов'язані з укладанням угод в умовах воєнного стану. Зменшення обсягів виробництва, викликане порушеннями логістичних ланцюгів та нестачею сировини, також призвело до зниження ефективності використання праці. Аналіз основних техніко-економічних показників, наведених у таблиці, підтверджує середній рівень ефективності виробничої діяльності. Проте у 2022 році спостерігається погіршення виробничо-господарської активності ТОВ «Телекарт-прилад». У зв'язку з російським вторгненням та наслідками війни, ТОВ «Телекарт-прилад» стикається зі значними викликами, такими як перерви в постачанні сировини, складних умовах для перевезень і збуту продукції, а також змінами на ринку, що спричинили зниження виробничих показників і ефективності підприємства. Крім того, обмеження на пересування та підвищена небезпека в регіоні вплинули на здатність підприємства залучати та утримувати кваліфіковані кадри. Впровадження дистанційної роботи для частини співробітників також не завжди забезпечувало належний рівень продуктивності через недостатні технічні ресурси та складнощі в управлінні процесами дистанційно. Для пом'якшення цих негативних наслідків, керівництво ТОВ «Телекарт-прилад» працює над впровадженням нових технологій автоматизації, підвищенням кваліфікації персоналу та адаптацією бізнес-процесів до нових умов. Планується також розширення співпраці з міжнародними партнерами для стабілізації поставок сировини та компонентів, що дозволить відновити обсяги виробництва та покращити продуктивність праці. В таблиці 2.2 наведено аналіз оптимального співвідношення власного та залученого капіталів. Дана таблиця демонструє оцінку відповідності між власним капіталом і залученими ресурсами, що є ключовим аспектом фінансового управління підприємством. Оптимальне співвідношення цих двох компонентів забезпечує фінансову стабільність та стійкість підприємства, дозволяючи ефективно використовувати ресурси для досягнення стратегічних цілей. Загалом, аналіз співвідношення власного та

залученого капіталів у таблиці 2.2 дозволяє виявити сильні та слабкі сторони фінансової структури підприємства, а також розробити стратегії для оптимізації фінансового управління.

Таблиця 2.2

Аналіз коефіцієнтів оптимального співвідношення власного та залученого капіталів ТОВ «Телекарт-прилад» за 2020 – 2022 рр.

Показники	Критичне значення	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміни (2020 – 2022), +/-
I Коефіцієнти капіталізації					
К _{фін.авт.}	> 0,5	0,6852	0,6775	0,4235	-0,2617
К _{фін.зал.}	< 2	1,4594	1,4760	2,3613	0,9019
К _{фін.риз.}	0,5 (до 1)	0,565	0,5811	1,05	0,485
К _{ман.}	> 0	0,3751	0,3331	0,2702	-0,1049

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності

За даними таблиці 2.2, можна відзначити, що протягом 2020–2022 років ТОВ «Телекарт-прилад» виявило ознаки зменшення фінансової стійкості, що відображається у зниженні коефіцієнтів маневреності власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової автономії, що відображає частку власних засобів у загальній сумі, зменшився на 0,2617 у період з 2020 по 2022 рік. У 2020–2021 роках цей коефіцієнт знаходився на прийнятному рівні, але до 2022 року він знизився нижче нормативного значення. Аналіз коефіцієнтів оптимального співвідношення власного та залученого капіталів підтверджує погіршення фінансової стійкості у компанії ТОВ «Телекарт-прилад» у 2022 році., саме тому підприємству варто приділяти більше уваги необоротним активам.

Аналіз платоспроможності і ліквідності дозволяє визначити, наскільки ефективно підприємство управляє своїми фінансовими ресурсами та як воно готове до змін на ринку і внутрішніх економічних умовах. Поняття ліквідності охоплює не лише поточний стан активів, а й їхню можливість швидко конвертуватися у грошові кошти без втрати вартості.

Зростання рівня ліквідності сприяє збільшенню платоспроможності підприємства, тобто його здатності вчасно виплачувати зобов'язання перед кредиторами та іншими стейкхолдерами.

Для внутрішнього управління підприємством індикатори ліквідності є важливими величинами, що дозволяють оцінити оптимальний рівень оборотних активів і зобов'язань. Зниження коефіцієнтів ліквідності може свідчити про потенційні проблеми в управлінні фінансами і необхідність вжиття заходів для покращення фінансової стійкості підприємства.

Наступним етапом проведемо аналіз ліквідності підприємства ТОВ «Телекарт-прилад». До основних фінансових коефіцієнтів відносять: коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт проміжної ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Для подальшого дослідження зведемо отримані фінансові показники у таблицю 2.3 і порівняємо їх з нормативними значеннями цих показників підприємства ТОВ «Телекарт-прилад».

Таблиця 2.3

Аналіз коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Телекарт-прилад»

Показник	Норма	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміни (2020 – 2022), +/-
1. К _{заг.лікв.}	1-2	1,549	1,4479	1,4354	-0,1136
2. К _{пром.лікв.}	0,7-0,8	0,787	0,6650	1,0872	0,3002
3. К _{абс.лікв.}	0,2-0,35	0,121	0,1246	0,0911	-0,0299

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності

Проаналізувавши дані у таблиці 2.3, можна зробити висновок, що коефіцієнт загальної ліквідності за аналізований період знаходиться в межах норми, що свідчить про достатню здатність підприємства виконувати свої поточні зобов'язання. Коефіцієнт проміжної ліквідності у 2020 році відповідає нормативам, однак у 2021 році він нижче від рекомендованого рівня, що вимагає уваги до управління оборотним капіталом. Щодо коефіцієнта абсолютної ліквідності, його значення в 2020–2022 роках виявилось нижче за критичне, що свідчить про можливість проблем з ефективним використанням грошових ресурсів. Зменшення цього показника вказує на потребу у вдосконаленні стратегій управління ліквідністю для

забезпечення стабільності фінансового стану підприємства. Цими показниками формується трьохкомпонентний показник фінансової стійкості підприємства. Трьохкомпонентний показник фінансової стійкості дозволяє оцінити загальний фінансовий стан підприємства, враховуючи баланс між власними і позиковими ресурсами, а також здатність підприємства ефективно використовувати наявні фінансові ресурси для забезпечення стабільного функціонування і розвитку. Для цього скомпільовано отримані дані у таблицю 2.4.

Таблиця 2.4

Класифікація типів фінансової стійкості підприємства ТОВ «Телекарт-прилад»

Показник	2021 рік	2022 рік
1. Загальна величина запасів, тис. грн.	21866	26271
2. Наявність власних оборотних засобів, тис. грн.	-334733	-595732
3. Величина функціонуючого капіталу, тис. грн.	33034	40976
4. Загальна величина джерел, тис. грн.	67299	100158
5. $\pm\Phi^c$, тис. грн.	-356599	-622003
6. $\pm\Phi^T$, тис. грн.	11168	14705
7. $\pm\Phi^o$, тис. грн.	45433	73887
8. Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості		

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності [26].

За даними таблиці 2.4, підприємство ТОВ «Телекарт-Прилад» відноситься до підприємств з нормальною фінансовою стійкістю. Це означає, що воно здатне вчасно погашати свої зобов'язання перед короткостроковими кредиторами, що є важливим показником їхньої платоспроможності.

Управлінський персонал підприємства ефективно використовує позикові ресурси та раціонально керує виробничо-фінансовою діяльністю, що сприяє його високій продуктивності і прибутковості. Це свідчить про вміння компанії ефективно використовувати власні оборотні кошти та довгострокові зобов'язання як джерела фінансування запасів, що підтримує її фінансову стійкість і здатність досягти поставлених цілей. Завдяки цьому компанія може підтримувати стабільну роботу, навіть у періоди фінансових труднощів, та забезпечувати безперервність виробничого процесу.

Ефективне управління оборотними коштами дозволяє підприємству швидко реагувати на зміни ринкових умов і потреб клієнтів. Це також сприяє оптимізації

витрат і підвищенню рентабельності, що є важливим для підтримки конкурентоспроможності на ринку.

Вміння використовувати довгострокові зобов'язання як джерело фінансування запасів зменшує ризики короткострокової заборгованості та забезпечує більш гнучке управління фінансовими ресурсами. Це дозволяє підприємству ТОВ «Телекарт-прилад» стабільно підтримувати виробничі процеси та оперативно реагувати на ринкові зміни.

Перейдемо до загальної оцінки ефективності виробництва на підприємстві, зокрема до аналізу таких показників, як рентабельність продукції, рентабельність продажів, рентабельність активів, власного капіталу, а також показники фондівіддачі та фондоємності підприємства ТОВ «Телекарт-прилад» (див. таблицю 2.5).

Таблиця 2.5

Оцінка ефективності виробництва ТОВ «Телекарт-прилад» за 2020 — 2022 рр.

№	Найменування показника	Рік			Абсолютне відхилення 2022/2020	Відносне відхилення, 2022/2020 %
		2020	2021	2022		
1.	Рентабельність реалізованої продукції, %	17,82	1,34	5,99	-11,83	-66,38
2.	Фондовіддача, грн./грн.	22,33	16,60	21,82	-0,51	-2,28
3.	Фондоємність грн./грн.	0,045	0,060	0,046	0,001	2,22
4.	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	19641	29861	28343,6	8702,6	44,31

Отже, у 2022 році рентабельність продажу реалізованої продукції склала 5,99%, даний показник зменшився на 66,38% порівняно з 2020 роком.

Ефективність використання основних засобів оцінюється за допомогою показника фондівіддачі. Наприклад, у 2020 році фондівіддача склала 22,33, що на 0,51 вище, ніж у 2022 році, відображаючи зменшення обсягів виробництва. Це свідчить про те, що підприємство неефективно використовує свої основні виробничі ресурси для максимального збільшення продукції. За тим же періодом фондоємність підприємства в 2022 році порівняно з 2021 роком знизилась в 0,014 разів в

порівнянні, що свідчить про зниження вартості задіяних основних засобів на виробництво продукції. Ефективність виробництва на підприємстві є ключовим аспектом. У ТОВ «Телекарт-прилад» важливо зосередитися на показниках рентабельності продажу та продукції, зокрема, розширювати клієнтську базу та підтримувати ефективну реалізацію продукції. Також необхідно підвищувати ефективність використання основних фондів і активно використовувати виробничі потужності підприємства до їх повного потенціалу. Оцінка фінансового стану підприємства визначає конкретні напрями, в яких потрібно працювати. Результати такого аналізу допомагають виявити найважливіші способи покращення фінансового стану підприємства у певний період його діяльності.

Проведемо аналіз динаміки операційних витрат на 1 грн. вартості реалізованої продукції за видами приладів обліку трифазних ТОВ «Телекарт-прилад» в 2022 році. (таблиця 2.6)

Таблиця 2.6

Аналіз динаміки операційних витрат на 1 грн. вартості реалізованої продукції за видами продукції – приладів обліку трифазних ТОВ «Телекарт-прилад»

№	Вид приладів обліку трифаз-них	Ціна за одиницю, грн. за рік		Собівартість 1 приладу обліку, грн. за рік			Виручка від реалізації, тис. грн. за рік		Собівартість реалізованих приладів, тис. грн., за рік			Прибуток від реалізації, тис. грн.		Рентабельність приладів обліку трифазних за період		Витрати на 1 грн. реалізованої продукції	
		2021	2022	2021	2022		2021	2022	2021	2022		2021	2022	2021	2022	2021	2022
					план	факт				план	факт						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	Лічильник трифазний МЕТЗ-05Q2D65_1000B1_1	1880	1995	1685	1680	1781	54900	62900	52124	51481	51707	2775,7	11192	5,06	17,79	0,95	0,82
2	Лічильник трифазний МЕТЗ-05Q2D45_1502B4_LPR2	1690	1704	1389	1495	1521	68100	76100	62549	61777	62049	5550,9	14050	8,15	18,46	0,92	0,82
3	Лічильник трифазний МЕТЗ-05Q2T32.0500B4.LPR2	1890	1940	1599	1689	1732	58200	64500	52124	51481	51707	6075,7	12792	10,44	19,83	0,90	0,80
4	Лічильник трифазний МЕТЗ-05A2D85.0501B3.LPR2	1900	1950	1620	1699	1741	44616	46804	41699	41184	41366	2916,6	5437,8	6,54	11,62	0,93	0,88
	Разом						225816	250304	208497	205924	206831	17319	43473	7,67	17,37	0,92	0,83

Продовження таблиці 2.6

№	Вид приладів обліку трифазних	Ціна за одиницю приладу, грн. за рік		Собівартість 1 приладу, грн. за рік			Виручка від реалізації, тис. грн. за рік		Собівартість реалізованих приладів, тис. грн., за рік			Прибуток від реалізації, тис. грн.		Рентабельність приладів обліку трифазних за період		Операційні витрати на 1 грн. вартості приладів	
		2022	2021	2022		2021	2022	2021	2022		2021	2022 (гр.8 - гр.11)	2021 (гр.9 - гр.12)	2022 (гр.13/ гр.8)* 100%	2021 (гр.14/ гр.9)* 100%	2022 (гр.11/ гр.8)	2021 (гр.12/ гр.9)
				план	факт				план	факт							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	Лічильник трифазний МЕТЗ-05Q2D65_1000B1_1	1995	1880	1680	1781	1685	62900	54900	51481	51707,7	52124,2	11192,2	2775,7	17,79	5,06	0,82	0,95
2	Лічильник трифазний МЕТЗ-05Q2D45_1502B4_LPR2	1704	1690	1495	1521	1389	76100	68100	61777	62049,3	62549,1	14050,7	5550,9	18,46	8,15	0,82	0,92
3	Лічильник трифазний МЕТЗ-05Q2T32.0500B4.LPR2	1940	1890	1689	1732	1599	64500	58200	51481	51707,7	52124,2	12792,2	6075,7	19,83	10,44	0,80	0,90
4	Лічильник трифазний МЕТЗ-05A2D85.0501B3.LPR2	1950	1900	1699	1741	1620	46804	44616	41184	41366,2	41699,4	5437,8	2916,6	11,62	6,54	0,88	0,93
	Разом						250304	225816	205924	206831	208497	43473	17319	17,37	7,67	0,83	0,92

Нижче наведемо динаміку рентабельності приладів обліку трифазних ТОВ «Телекарт-прилад», рис. 2.1. Динаміка рентабельності показує основні показники ефективності діяльності компанії протягом останніх років.

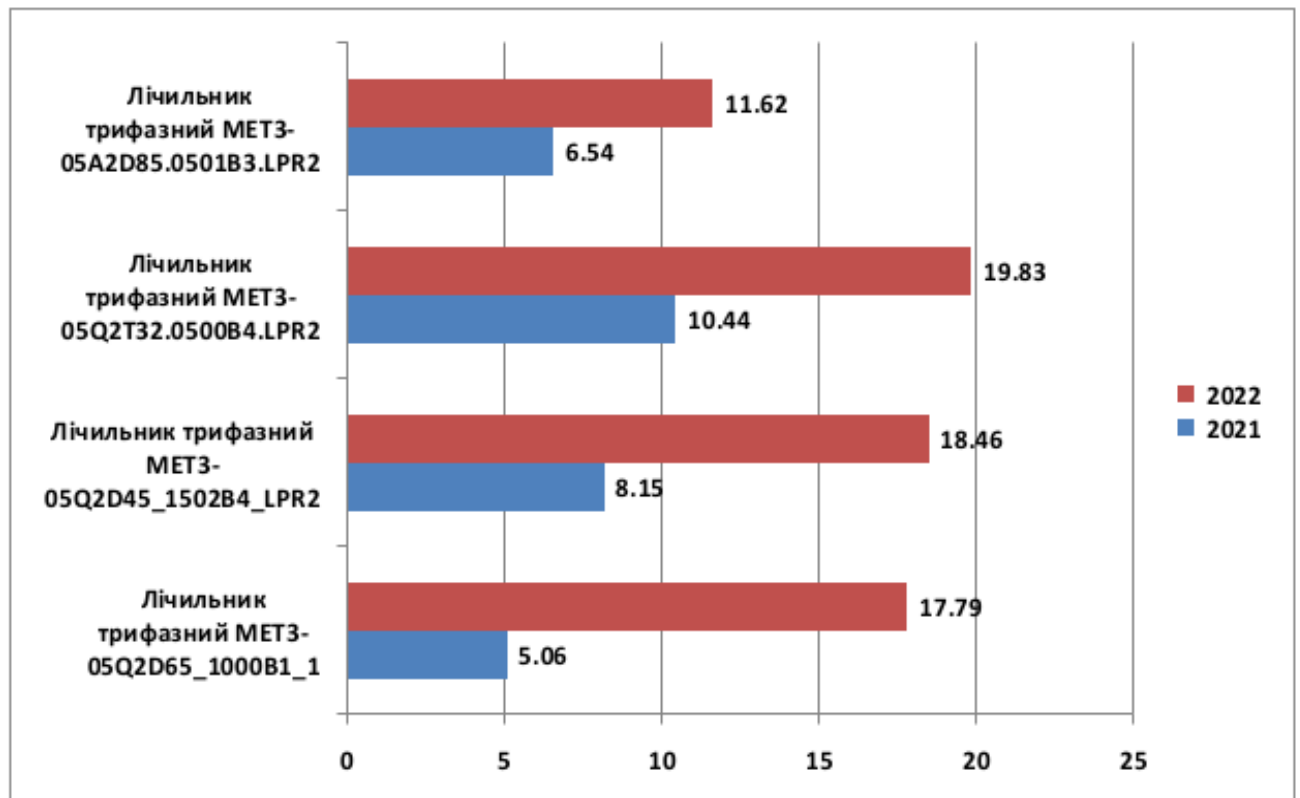

Рис. 2.1. Динаміка рентабельності приладів обліку трифазних ТОВ «Телекарт-прилад» за період продукції за 2021 – 2022 рр., %

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності

У 2022 році найбільш рентабельним видом приладів обліку трифазних ТОВ «Телекарт-прилад» став лічильник трифазний MET3-05Q2T32.0500B4.LPR2, рентабельність якого зросла з 10,44% до 19,83%. На другому місці опинився лічильник трифазний MET3-05Q2D45_1502B4_LPR2, рентабельність якого за той же період піднялася з 8,15% до 18,46%. Рентабельність лічильника MET3-05Q2D65_1000B1_1 у 2022 році склала 17,79%, а лічильника MET3-05A2D85.0501B3.LPR2 – 11,62%. Таке зростання рентабельності свідчить про підвищення ефективності виробництва та вдосконалення процесів управління витратами.

Для підтримки стабільного розвитку фінансово-господарської діяльності в умовах зростаючої конкуренції необхідно ретельно оцінювати фінансовий стан підприємства. Це дозволяє виявити «слабкі місця» та визначити шляхи для їх усунення. Оцінка фінансового стану допомагає не лише краще орієнтуватися у подальшому розвитку компанії, а й здійснювати грамотне залучення фінансових інвестицій. Проведемо аналіз фінансової стійкості на ТОВ «Телекарт-прилад» за 2020-2022 (див. табл. 2.7), а саме розрахуємо: коефіцієнти фінансової залежності, фінансової автономії, маневреності власного капіталу, співвідношення власних та залучених коштів.

Таблиця 2.7

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Телекарт-прилад» за 2020-2022 рр.

№	Найменування показника	Рік			Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
		2020	2021	2022		
1.	Коефіцієнт фінансової залежності	2,97	3,084	2,74	-0,23	-7,7
2.	Коефіцієнт фінансової автономії	0,34	0,32	0,37	0,03	8,8
3.	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,61	-0,31	-0,92	-0,31	50,8
4.	Коефіцієнт співвідношення власних та залучених коштів	1,96	2,07	1,72	-0,24	-12,2

Розглянемо детально коефіцієнт фінансової залежності. Зростання цього показника означає збільшення частки залучених коштів у фінансуванні підприємства, що призводить до втрати фінансової незалежності. Якщо цей показник знижується до одиниці, це свідчить про здатність власників повністю фінансувати підприємство [36].

ТОВ «Телекарт-прилад» є фінансово залежним підприємством, оскільки коефіцієнт залежності у 2021 році порівняно з 2020 роком збільшився на 0,11, що є негативною тенденцією. Однак, у 2022 році порівняно з 2020 роком цей показник вдалося знизити на 0,34. Критичне значення показника дорівнює 2. Це свідчить про те, що підприємство залежне від залучених коштів та тимчасово не може бути фінансово незалежним.

Коефіцієнт фінансової автономії характеризує частку власних коштів підприємства, авансованих у його діяльність. Чим вищий цей коефіцієнт, тим більш фінансово стійким і незалежним від кредиторів є підприємство. Критичне значення показника дорівнює 0,5. На 2022 рік коефіцієнт фінансової автономії ТОВ «Телекарт-прилад» становив 0,37, що на 0,13 нижче нормативного значення. Це свідчить про те, що власні джерела фінансування підприємства значною мірою формуються за рахунок власних коштів.

Коефіцієнт маневреності капіталу є негативним і свідчить про залежність підприємства від кредиторів. У 2022 році коефіцієнт маневреності капіталу порівняно з 2020 роком збільшився на 0,31, що вказує на фінансову нестабільність підприємства.

Проаналізуємо коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів. Цей показник відображає частку залучених коштів, яка припадає на 1 грн власних коштів підприємства. У 2020 році на 1 грн власних коштів припадало 1 грн 96 коп залучених. У 2021 році — 2 грн 7 коп, а у 2022 році цей показник склав 1 грн 72 коп. Це перевищує норму та свідчить про залежність від кредиторських коштів.

Проаналізувавши коефіцієнти фінансової залежності, фінансової автономії, маневреності власного капіталу та співвідношення власних і залучених коштів, можна зробити загальний висновок. На підприємстві ТОВ «Телекарт-прилад» спостерігається фінансова нестабільність та залежність від залучених коштів. Це свідчить про недостатню спроможність підприємства забезпечувати фінансові потреби за рахунок власних ресурсів, що може призводити до підвищених ризиків і нестабільності в умовах економічної невизначеності. Фінансова залежність означає, що підприємство значною мірою покладається на зовнішні джерела фінансування, що може впливати на його здатність здійснювати незалежну фінансову політику. Зниження коефіцієнтів маневреності власного капіталу та фінансової автономії вказує на зменшення гнучкості у використанні власних фінансових ресурсів, що обмежує можливості для оперативного реагування на зміни ринкової кон'юнктури.

Також, високий рівень залучених коштів свідчить про необхідність сплати

значних відсоткових платежів, що додатково збільшує фінансове навантаження на підприємство. Це може негативно вплинути на його рентабельність і здатність до інвестицій у розвиток та модернізацію виробничих потужностей.

2.3. Оцінка стану необоротних активів ТОВ «Телекарт-прилад»

Будь-яке підприємство, незалежно від форми власності та сфери діяльності, повинно постійно відслідковувати рух своїх основних фондів, їх склад і стан, а також оцінювати ефективність їх використання. Ця інформація дозволяє підприємству визначити можливі шляхи підвищення ефективності використання основних фондів і вчасно виявляти та усувати негативні відхилення, що у майбутньому можуть суттєво вплинути на успішність компанії. Саме тому питання підвищення ефективності використання основних фондів має велике значення для будь-якої організації. Неефективне використання може призвести до зниження обсягів виробництва або реалізації, зменшення доходів компанії і, відповідно, впливати на її прибутковість.

ТОВ «Телекарт-прилад» — орієнтований на український ринок та є безумовним лідером виробництва. На підприємстві встановлене автоматизоване вітчизняне обладнання та устаткування, що впливає на якість продукції. Завдяки цьому підприємство може забезпечити високу точність та надійність своїх приладів обліку, відповідно до найсуворіших стандартів якості. ТОВ «Телекарт-прилад» не лише зберігає лідерські позиції на українському ринку, але й постійно підвищує свій потенціал для подальшого розвитку та розширення.

Основні засоби є матеріальною основою розвитку підприємства через їхню значну вартість та тривалий термін корисного використання. Вони забезпечують виробничий процес, впливають на ефективність операційної діяльності та формують потенціал підприємства для зростання і розвитку. Важливо добре вести фінансове управління основними засобами для забезпечення їхньої ефективності, вчасного технічного обслуговування та збереження їхньої ринкової вартості. Це дозволяє підприємству оптимізувати витрати на утримання основних засобів і підвищувати

загальну ефективність виробничих процесів. Саме тому перейдемо до аналізу динаміки основних засобів аналізуючого підприємства (табл. 2.8)

Таблиця 2.8

Аналіз динаміки складових необоротних активів ТОВ «Телекарт-прилад»
за 2020 – 2022 рр.

№	Найменування показника	Рік			Абсолютне відхилення 2022/2020	Відносне відхилення, 2022/2020 %
		2020	2021	2022		
1.	Незавершені капітальні інвестиції, тис. грн.	-	-	-	-	-
2.	Основні засоби, тис. грн.	28138	31584	25103	-3035	-10,8
3.	Первісна вартість, тис. грн.	81444	93247	95504	14060	17,3
4.	Знос, тис. грн.	53306	61663	70401	17095	32,1
5.	Довгострокові фінансові інвестиції, тис. грн.	-	-	-	-	-

Протягом розглянутого періоду важливо звернути увагу підприємству на стан основних засобів. Особливу увагу слід зосередити на їхній технічній готовності, регулярному технічному обслуговуванні та потребі у модернізації з метою забезпечення найвищої ефективності виробничих процесів.

Станом на 2022 рік порівняно з 2020 роком відзначається зниження показника основних засобів на 3035 тис. грн. Це вказує на необхідність уважно аналізувати ці дані і приймати відповідні рішення для покращення ситуації. Важливо забезпечити відновлення і поповнення основних засобів, а також вдосконалити стратегію їхнього управління з метою збереження і підвищення ефективності виробничих процесів.

Наступним етапом розглянемо зміни в характеристиці основних засобів підприємства протягом трьох років шляхом розрахунку коефіцієнта оновлення, коефіцієнта вибуття та коефіцієнта приросту [30]. Коефіцієнт оновлення визначає швидкість заміщення застарілих основних засобів новими, що відповідають сучасним технічним вимогам. Коефіцієнт вибуття відображає природний процес вибуття основних засобів з експлуатації через фізичне зношення або моральне застаріння. Коефіцієнт приросту враховує приріст нових основних засобів за рахунок закупівель або модернізації.

Для цього звернемо увагу на показники, подані в таблиці 2.9, щоб докладно проаналізувати динаміку цих параметрів і зробити відповідні висновки щодо стану основних засобів аналізуючого підприємства.

Таблиця 2.9

Характеристика руху необоротних активів ТОВ «Телекарт-прилад»
за 2020 – 2022 рр.

№	Найменування показника	Рік			Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
		2020	2021	2022		
1.	Коефіцієнт оновлення	0,579	1,134	1,169	0,59	101,8
2.	Коефіцієнт вибуття	0,273	0,118	0,191	-0,08	-30,04
3.	Коефіцієнт приросту	0,398	0,021	-0,145	-0,54	-

Отже, коефіцієнт оновлення відображає частку нових основних фондів, введених в експлуатацію, що сприяє модернізації та оновленню матеріально-технічної бази підприємства. Коефіцієнт вибуття показує, яка частка основних засобів, що були на початку звітного періоду, вибула протягом звітного періоду через знос або інші причини. Чим вищий коефіцієнт вибуття основних фондів, тим коротший термін служби елементів основних фондів, що може вказувати на інтенсивне використання або недостатнє технічне обслуговування.

Коефіцієнт приросту характеризує загальні тенденції зміни основних засобів на підприємстві, включаючи як приріст нових активів, так і їх вибуття. Цей показник дозволяє оцінити динаміку розвитку матеріально-технічної бази підприємства та планувати необхідні заходи для підтримки та покращення виробничого потенціалу. Разом ці коефіцієнти дають комплексне уявлення про стан і розвиток основних засобів підприємства, що є ключовим для його стійкого та ефективного функціонування.

Аналіз руху та технічного стану основних засобів має велике значення. Він здійснюється на основі таких показників, як коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття та коефіцієнт приросту, які наведені в таблиці 2.10.

Додатково слід враховувати вплив цих показників на загальну ефективність використання основних засобів, а також можливість оптимізації витрат на їх

утримання та модернізацію.

Таблиця 2.10

Показники зміни технічного стану необоротних активів за 2020–2022 рр.

№	Показники	2020	2021	2022	Відносне відхилення, 2022/2020 %	Абсолютне відхилення, тис. грн. 2022/2020
1.	Первісна вартість ОВФ, тис. грн.	81444	93247	95504	17,26	14 060
2.	Знос ОВФ, тис. грн.	53306	61663	70401	32,07	17 095
3.	Залишкова вартість ОВФ, тис. грн.	28138	31584	25103	-10,79	-3035
4.	Коефіцієнт зносу, %	65,45	66,13	73,72	12,6	-
5.	Коефіцієнт придатності, %	34,54	33,87	26,28	-23,91	-

Дані таблиці свідчать про те, що у 2022 році коефіцієнт зносу збільшився на 14060 тис. грн, а коефіцієнт придатності зменшився, що вказує на погіршення технічного стану основних фондів. Первісна вартість основних фондів у 2020 році становила 81 444 тис. грн. Знос основних виробничих фондів у 2020 році складав 53 306 тис. грн, а в 2022 році цей показник зріс до 70 401 тис. грн, що означає темп приросту 132,07%. Виходячи з первісної вартості та зносу, можна проаналізувати залишкову вартість основних виробничих фондів. У 2020 році залишкова вартість складала 28 138 тис. грн, і вона зменшилася у порівнянні з 2022 роком на 3 035 тис. грн, що є негативною тенденцією. У 2022 році коефіцієнт зносу становив 73,72%, що є зростанням порівняно з 2020 роком. Спостерігається тенденція до зростання цього показника, що є негативною ситуацією. Коефіцієнт придатності, який має зворотний зв'язок із коефіцієнтом зносу, також має тенденцію до зниження, що є негативною ситуацією. У 2022 році він складав 26,28%, тоді як у 2020 році цей показник був 34,54%.

На рисунку 2.2, простежується тенденція до спаду показника – коефіцієнта

зносу за три роки, що є негативною тенденцією. Ця динаміка свідчить про зростання витрат на підтримку та ремонт основних засобів, а також може вказувати на необхідність їхньої модернізації або заміни для забезпечення ефективної роботи підприємства.

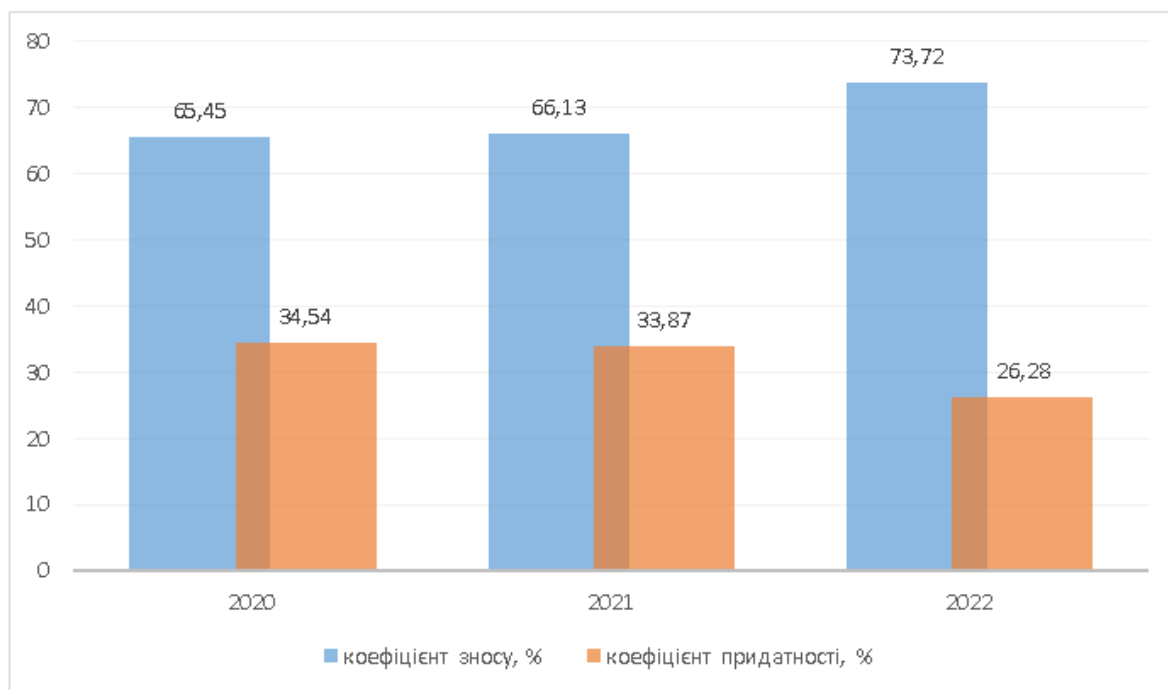

Рис.2.2. Ступінь зносу та придатності необоротних активів
за 2020-2022 рр. ТОВ «Телекарт-прилад»

Перейдемо до аналізу показників руху необоротних активів підприємства ТОВ «Телекарт-прилад», табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Показники руху необоротних активів ТОВ «Телекарт-прилад» за 2020–2022 рр.

№	Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення (2022/2020)
1.	Первісна Вартість ОФ на початок року, тис. грн.	64665	81444	93247	28528
2.	Первісна Вартість ОФ на кінець року, тис. грн.	81444	93247	95504	14060
3.	Коефіцієнт вибуття ОФ	0,273	0,118	0,191	-0,08

4.	Коефіцієнт оновлення ОФ	0,579	1,134	1,169	0,59
5.	Коефіцієнт приросту ОФ	0,398	0,021	0,145	-0,25

Аналіз складу і структурних змін основних фондів за період 2020–2022 років показав, що первісна вартість основних фондів у 2020 році становила 64 665 тис. грн. У 2021 році цей показник знизився до 8 144 тис. грн, що є негативною тенденцією. Проте в 2022 році первісна вартість зросла до 93 247 тис. грн, що на 28 528 тис. грн більше порівняно з 2020 роком, що свідчить про позитивну динаміку. Це зростання стало можливим завдяки модернізації обладнання. Коефіцієнт вибуття основних фондів на підприємстві в 2022 році становив 0,191, що є негативною тенденцією порівняно з 2021 роком. Це вказує на необхідність виведення з експлуатації найбільш застарілого обладнання. Коефіцієнт оновлення у 2022 році склав 1,169, тоді як у 2020 році цей показник був 0,579. Це свідчить про потребу в оновленні обладнання. Коефіцієнт приросту становив 0,145. На рис. 2.3 зображена ступінь вибуття та оновлення необоротних активів ТОВ «Телекарт-прилад» за 2020–2022 рр.

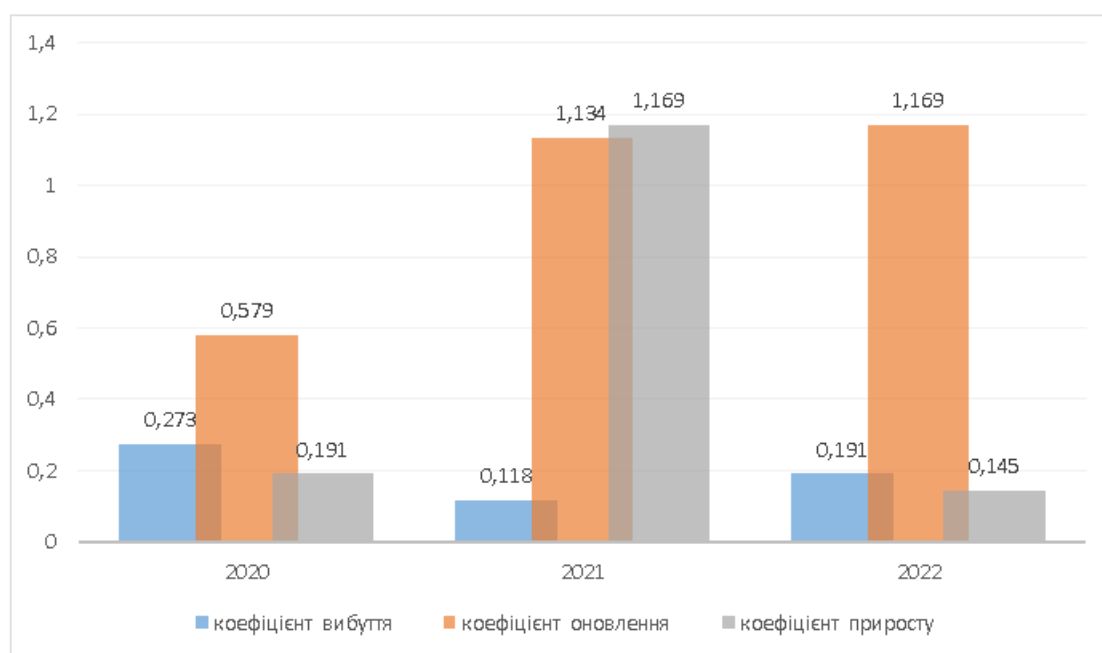

Рис 2.3. Ступінь вибуття та оновлення необоротних активів ТОВ «Телекарт-прилад» за 2020–2022 рр.

Ефективність та інтенсивність використання необоротних активів визначає прибутковість капіталу. Це дозволяє підприємству максимізувати свої фінансові результати за рахунок оптимізації використання наявних ресурсів. Фондовіддача, фондомісткість, фондоозброєність та фондорентабельність характеризують ефективність та інтенсивність використання необоротних активів, що представлено в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Показники ефективності використання необоротних активів на підприємстві

№	Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення (2022/2020)
1.	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	438715	495825	618713	179998
2.	Середньорічна Вартість ОВФ, тис. грн.	19641	29 861	28343,6	8702,
3.	Середньоспискова чисельність, чол	486	487	462	-24
4.	Прибуток(збиток) від операційної діяльності, тис. грн.	55157	4793	35103	-20054
5.	Фондовіддача	22,33	16,60	21,82	-0,51
6.	Фондоємність	0,045	0,060	0,046	0,001
7.	Фондорентабельність	3	0,20	1,12	-1,88

Показник фондовіддачі є одним із ключових індикаторів ефективності використання основних засобів. Він визначає обсяг виробленої продукції на кожен гривню вартості основних фондів. У 2022 році цей показник загалом по підприємству знизився через зменшення обсягу виробництва. Зниження виробничої активності було спричинене нестабільною ситуацією внаслідок воєнного стану, що призвело до перебоїв у постачанні сировини та комплектуючих. Додатково, блокада портів і пошкодження інфраструктури спричинили значні логістичні ускладнення. За цей же період фондоємність підприємства знизилась на 0,014 рази порівняно з 2021 роком, що свідчить про зменшення вартості основних засобів, задіяних у виробництві продукції. Негативна тенденція простежується і з показником фондорентабельності, даний показник на 2022 рік склав 1,12, що порівняно з 2020 роком менше у 1,18 разів.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»

1.1. Розробка заходів щодо підвищення необоротних активів ТОВ «Телекарт-прилад»

Одним із ефективних заходів щодо покращення необоротних активів підприємства, на думку автора, є ребрендинг. Впровадження активної маркетингової стратегії сприятиме зростанню продажів виробленої продукції. Зростання продажів продукції впливатиме на зростання випускності продукції, що впливатиме в загальному на фондовідаччу та фондорентабельність підприємства. Промислове підприємство являє собою складну систему, яка складається з безлічі підсистем і елементів, де відбувається рух і перетворення різних виробничих ресурсів з метою задоволення ринкової потреби в товарах і послугах та отримання прибутку.

Ребрендинг проводиться з метою зміни сприйняття компанії або товару на ринку, що включає удосконалення логотипа, слогана та візуального оформлення. Це дозволяє не тільки оновити зовнішній вигляд бренду, але й підвищити його впізнаваність та привабливість для споживачів. Також зазначимо, що даний захід в свою чергу приведе до того, що значно зросте обсяг виробництва та підвищиться його ефективність, що вплине на позитивну тенденцію показників фондовіддачі та фондорентабельності.

Впровадження ребрендингу може включати:

1. Аналіз ринку та конкурентів. Вивчення позиціонування конкурентів і визначення унікальних переваг власного бренду.
2. Розробку нової бренд-стратегії. Визначення нових цінностей бренду, місії та візії, які будуть відображати його новий образ.
3. Оновлення візуальних елементів. Розробка нового логотипа, слогана, корпоративних кольорів та інших візуальних компонентів, які будуть відображати нову стратегію бренду.
4. Комунікаційна стратегія. Впровадження нових методів комунікації з цільовою аудиторією, включаючи рекламні кампанії, соціальні медіа, PR-активності та інші інструменти маркетингу.

5. Навчання персоналу. Проведення тренінгів та семінарів для співробітників, щоб вони могли ефективно представляти новий бренд.

Такий комплексний підхід до ребрендингу допоможе підприємству не лише підвищити продажі, але й зміцнити свою позицію на ринку, залучити нових клієнтів та підвищити лояльність існуючих.

ТОВ «Телекарт-прилад» характеризується великою чисельністю та складністю матеріальних потоків, що зумовлено масштабами виробництва, широкою номенклатурою сировини, матеріалів і комплектуючих виробів, а також різноманітністю виробничих технологій.

Бренд для цільової аудиторії представляє унікальний образ торгової марки. Споживачі формують своє ставлення безпосередньо до бренду, тоді як торгові марки, упаковка та інші атрибути лише викликають необхідні асоціації з продуктом або послугою.

Брендинг – це заходи, спрямовані на створення і підтримку цього образу в свідомості споживачів. Бренд включає в себе атрибути, але найголовніше – це сформований образ, або імідж компанії. У бізнесі цей образ має максимально сприяти продажу продуктів або послуг, тобто впливати на вибір споживача і стимулювати його до покупки.

Впровадження ефективного брендингу може включати:

1. Створення впізнаваного образу. Розробка унікального логотипу, слогану і корпоративних кольорів, які відображатимуть цінності та місію компанії.
2. Підтримка постійної комунікації. Використання різноманітних маркетингових каналів для підтримки активного діалогу зі споживачами.
3. Розробка та реалізація рекламних кампаній. Проведення креативних і ефективних рекламних кампаній, що підвищують обізнаність про бренд.
4. Підвищення якості продуктів і послуг. Забезпечення високої якості продуктів і послуг, що відповідає очікуванням споживачів.
5. Навчання персоналу. Підготовка співробітників до ефективної презентації бренду і взаємодії зі споживачами.

Зміни в брендингу мають потенціал суттєво покращити фінансові показники діяльності компанії, сприяючи збільшенню обсягів продажів та зміцненню її позицій на ринку. Ефективний брендинг не лише підвищує впізнаваність та привабливість продукції, але й формує довіру серед споживачів, що сприяє їх лояльності та повторним покупкам. Крім того, покращення іміджу бренду може відкрити нові можливості для розширення ринків збуту та залучення нових клієнтів. Усе це разом створює передумови для стійкого фінансового зростання та підвищення конкурентоспроможності компанії.

Перш за все, варто зазначити, що якісно створений бренд не потребує змін на рівні свого образу або враження, яке він справляє на споживачів. Змінюватися можуть лише атрибути бренду. У випадку ребрендингу автор наголошує на необхідності зміни самого образу марки та вектора розвитку бренду.

Проаналізувавши торгову марку, слід звернути увагу на те, що підприємство ТОВ «Телекарт-прилад» має недоліки у диференціації бренду. Аналіз цих проблем дозволяє запропонувати захід, спрямований на проведення ребрендингу. На думку автора, цей захід у майбутньому дозволить чітко систематизувати уявлення клієнтів про підприємство, що, своєю чергою, збільшить обсяг продажів, а звідти завантаженість основних фондів щодо випуску виробленої продукції. Потенційний клієнт компанії буде точно знати, до якого підприємства належить той чи інший вид продукції, що усуне страх перед невідомою компанією. Крім того, ребрендинг сприятиме зміцненню лояльності клієнтів і підвищенню конкурентоспроможності підприємства на ринку.

У разі реалізації запропонованих заходів ТОВ «Телекарт-прилад» отримає такі переваги:

1. Розв'язання проблеми диференціації бренду, що дозволить виділити компанію серед конкурентів.
2. Завантаженість основних фондів та випуску об'єму продукції
3. Збільшення обсягу прибутку завдяки підвищенню впізнаваності бренду та випуску продукції.

4. Підвищення впізнаваності підприємства, що сприятиме зміцненню довіри клієнтів і залученню нових споживачів.
5. Зміцнення лояльності існуючих клієнтів та розширення клієнтської бази.

Ці кроки сприятимуть загальному зростанню компанії та підвищенню її конкурентоспроможності на ринку.

Дизайн продуктів та послуг сприятиме залученню нових клієнтів до запропонованої продукції, підвищуючи її привабливість і відрізняючи від конкурентів. Візуальна естетика та зручність використання створюватимуть позитивне перше враження, що збільшуватиме ймовірність вибору саме цієї продукції. Крім того, сучасний та інноваційний дизайн підвищуватиме рівень задоволення клієнтів, що сприятиме повторним покупкам і лояльності до бренду.

Щодо необоротних активів, варто зазначити, що інвестиції в оновлення та покращення дизайну торгової марки підприємства несуть завантаженість об'єму випускаємої продукції. Це означає, що даний захід сприяє збільшенню виробничих потужностей та ефективності використання ресурсів. В результаті таких інвестицій можливе досягнення наступної позитивної зміни – збільшення обсягу випуску продукції. Також відмітимо, щодо оновлення дизайну приміщень та офісів. Даний захід покращить робочу атмосферу, що позитивно вплине на мотивацію та продуктивність працівників. В результаті, покращення необоротних активів через сучасний дизайн та технологічні інновації сприятиме загальному зростанню компанії та підвищенню її конкурентоспроможності на ринку.

Приклади компаній, які успішно застосовували такі стратегії:

1. Apple. Інноваційний дизайн продуктів, таких як iPhone та MacBook, а також сучасний дизайн магазинів і офісів сприяють залученню нових клієнтів і зміцненню лояльності існуючих.
2. Tesla. Інвестиції в новітні технології та дизайн електромобілів роблять продукцію Tesla привабливою для споживачів, підвищуючи продажі та зміцнюючи позиції компанії на ринку.

3. Google. Модернізація офісних приміщень і створення комфортних умов для працівників сприяють підвищенню продуктивності та інноваційності компанії.
4. Coca-Cola. Постійне оновлення дизайну упаковки та маркетингових кампаній допомагає компанії залишатися впізнаваною та привабливою для споживачів у всьому світі.

Ці компанії демонструють, як сучасний та інноваційний підхід до дизайну продуктів і необоротних активів може сприяти зростанню бізнесу та підвищенню його конкурентоспроможності.

Загалом, ребрендинг має виконувати наступні завдання:

1. Посилення бренду для підвищення лояльності споживачів.
2. Диференціація бренду серед конкурентів для підкреслення його унікальності.
3. Збільшення обсягу випуску продукції.

Однак проведення масштабного ребрендингу вимагає значних фінансових вкладень. Після консультацій з адміністрацією ТОВ «Телекарт-прилад» та експертами з маркетингу, було прийнято рішення провести ребрендинг торгової марки компанії. Детальний аналіз витрат на впровадження ребрендингу торгової марки представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Аналіз витрат на впровадження ребрендингу торгової марки
ТОВ «Телекарт-прилад»

№	Перелік витрат	Сума, грн.
1.	Перерахування дизайнерському агенству за створення макету ТМ, грн.	25000
2.	Готовий макет ТМ, грн.	22000
3.	Витрати на просування ТМ, грн.	-
4.	Податковий кредит за ПДВ, грн.	5000
5.	Заявка на реєстрацію ТМ, грн.	4000
6.	Збір за публікацію про видачу свідоцтва, грн.	300
7.	Сума держмита, грн.	90
8.	Всього витрат, грн.	56390

Отже, експертами компанії з ребрендингу «Solar» було наведено витрати на модернізацію та реєстрацію торгової марки, яка склала 56 390 грн.

При здійсненні цього заходу, на основі експертних оцінок співробітників підприємства та маркетингових фахівців, прогнозується зростання чистого доходу на 19% за стабільних умов.

Станом на 2022 рік чистий дохід від реалізації продукції склав 618 713,00 тис. грн., а за умов реалізації даний показник збільшиться на 117 555,47 тис. грн. (618 713,00 + 19 %), а повна собівартість продукції за умов реалізації заходу збільшиться на 95 661,39 тис. грн., що також в ході експертних оцінок збільшиться на 19 % при стабільних умовах. Спрогнозуємо основні фінансові показники діяльності ТОВ «Телекарт-прилад» на 2023 рік при умові реалізації ребрендингу торгової марки (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Прогнозні фінансові показники з урахуванням впровадження
першого заходу на ТОВ «Телекарт-прилад»

№	Показник	До реалізації заходів	За умов реалізації заходу	Абсолютне відхилення
1.	Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	618 713,00	736 268,47	117 555,47
2.	Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	503 481	599 142,39	95 661,39
3.	Фондовіддача	21,82	25,98	4,16
4.	Фондоємність	0,046	0,038	-0,008
5.	Фондорентабельність	1,12	4,84	0,043

Таким чином, завдяки реалізації запропонованого заходу ТОВ «Телекарт-прилад» зможе значно збільшити обсяги продажу продукції шляхом модернізації торгової марки. Впровадження даного заходу приведе до зростання фондовідаччі, як результат – підвищиться прибутковость від реалізації продукції. Термін окупності проекту становить менше року, оскільки цей захід не вимагає значних інвестицій. Таким чином, практичні розрахунки підтверджують доцільність проведення ребрендингу для зміни торгової марки, адже саме ребрендинг впливає на підвищення запиту у клієнтів щодо замовлень продукції, як результат – іде завантаження основних засобів та випуск більшого об'єму продукції, що спричиняє позитивний вплив на показники фондовідаччі, фондоємності та фондорентабельності.

При впровадженні ребрендингу показник фондовідаччі склав 1,071, що на 0,02 вище ніж до впровадження змін. Це свідчить про те, що збільшились обсяги виробництва продукції, як результат підприємство ефективно стало використовувати основні виробничі ресурси.

Також спостерігається позитивна тенденція щодо показника – фондоємність. Даний показник склав за умов реалізації заходу – 0,297, що на 0,14 вище ніж до впровадження змін. Це свідчить про ефективне використання основних виробничих ресурсів для максимального збільшення продукції, що в подальшому призведе до збільшення обсягу прибутку від реалізації.

ТОВ «Телекарт-прилад» є беззаперечним лідером в Україні з величезним досвідом і широкими можливостями. Завод повністю задовольняє потреби внутрішнього ринку країни, що підтверджує його високу конкурентоспроможність.

ТОВ «Телекарт-прилад» є сучасним і високотехнологічним підприємством, яке активно стежить за тенденціями світового ринку та своєчасно на них реагує. Завдяки цьому компанія завжди залишається на передовій інноваційних рішень і технологій, що дозволяє їй не лише утримувати лідерські позиції, але й постійно розвиватися та впроваджувати нові, ефективні рішення. Підприємство постійно інвестує в модернізацію виробництва та підвищення кваліфікації персоналу, що забезпечує стабільне зростання та розвиток у динамічних умовах ринку.

Протягом багатьох років підприємство зосереджує свою увагу на якості продукції та конкурентних цінах, модернізації та розширенні виробництва, залученні висококваліфікованих кадрів та організації управління відповідно до світових стандартів. Такий стратегічний підхід дозволяє заводу не лише утримувати лідерські позиції у своїй галузі, але й бути одним із зразкових підприємств країни.

Завдяки постійному впровадженню передових технологій, інвестиціям у навчання та розвиток персоналу, а також ефективному менеджменту, компанія забезпечує високу продуктивність і конкурентоспроможність на ринку. Орієнтуючись на потреби клієнтів та світові тенденції, підприємство постійно вдосконалює свої виробничі процеси, що сприяє його сталому розвитку та

підвищенню репутації як надійного і сучасного виробника.

Аналіз необоротних активів підприємства та їхніх складових є основою для висловлення пропозицій щодо вдосконалення внутрішнього функціонування підприємства. Для цього необхідно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на відтворення та оптимізацію цієї важливої складової. На думку автора, такі заходи повинні сприяти підвищенню ефективності функціонування підприємства в цілому. Важливо створити механізм підтримки цього процесу, оскільки з розширенням потреб компанії системи управління також повинні еволюціонувати.

З урахуванням усіх зовнішніх та внутрішніх чинників, доцільно впровадити сучасний програмний продукт, який би об'єднав та спростив вирішення низки завдань. Наприклад, це може включати створення єдиної бази даних, планування бізнес-процесів, нарощування клієнтської бази, збільшення прибутку, скорочення часу на підготовку звітів. Важливо також забезпечити відкрите та зрозуміле управління виробництвом, кадрами та іншими аспектами діяльності компанії на підставі достовірних та повних даних.

Запровадження таких технологій дозволить підприємству не лише підвищити свою ефективність, але й забезпечити гнучкість та адаптивність до змін на ринку, сприяючи сталому розвитку та підвищенню конкурентоспроможності.

З огляду на вищесказане, варто відзначити, що з кінця 90-х років XX століття абревіатура ERP (Enterprise Resource Planning), що означає планування ресурсів підприємства, стала широко використовуватися в комерційному лексиконі та світовому діловому просторі. Спочатку ERP-системи цікавили переважно промислові підприємства. Однак вже з початку 2000-х років ці прогресивні програмні комплекси стали використовуватися значно ширше. ERP-системи перетворилися на джерело прибутку та інструмент оптимізації роботи для компаній незалежно від сфери діяльності, організаційної форми, регіону або масштабів ринку.

Сьогодні майже 70% міжнародних корпорацій перейшли на використання ERP-систем, що призвело до їх масового впровадження. ERP-системи стали популярними не лише серед великих машинобудівних комплексів, але й серед

малого та середнього бізнесу. Провідні компанії, такі як Microsoft і Sage, зайнялися розробкою ERP-програмних засобів. Потенціал ERP-систем оцінили в різних галузях, включаючи сферу послуг, енергетику, державне управління та інші.

Сучасні ERP-системи дозволяють підприємствам ефективніше планувати та керувати своїми ресурсами, забезпечуючи інтеграцію всіх бізнес-процесів в єдину інформаційну систему. Це сприяє підвищенню продуктивності, зниженню витрат та покращенню якості обслуговування клієнтів. Впровадження ERP-систем стало невід'ємною частиною стратегії розвитку багатьох компаній, що прагнуть досягти високого рівня конкурентоспроможності на ринку.

Ця система є унікальною, оскільки поєднує в собі простий функціонал, що включає довідники користувачів, клієнтів, продукції та інші інструменти. ERP-система зручна у використанні завдяки можливості отримувати інформацію з єдиної бази даних для взаємодії із зовнішнім середовищем. Аналіз інтернет-сайтів показує, що сьогодні на ринку існує безліч пропозицій від розробників подібних управлінських ERP-систем. Цінові пропозиції варіюються, як і ефективність використання цих продуктів. Проте всі ERP-системи мають схожу архітектуру, що включає платформи з ядром (програмним середовищем ERP) та базовими функціями. Вони також містять довідники користувачів, клієнтів і продукції, а також необхідні для роботи підприємства інструменти, які не можуть бути відключені.

Сучасні ERP-системи забезпечують інтеграцію всіх бізнес-процесів в одну інформаційну систему, що дозволяє підприємствам ефективно планувати і керувати своїми ресурсами. Завдяки цьому досягається підвищення продуктивності, зниження витрат та покращення якості обслуговування клієнтів. Впровадження ERP-системи дозволяє компаніям не тільки покращити внутрішні процеси, але й забезпечити ефективну взаємодію із зовнішнім середовищем, що є ключовим фактором успішного розвитку в сучасних умовах.

Таким чином, диджиталізація бізнесу, особливо управлінських процесів, стрімко поширюється по всьому світу. Якість професійної підготовки майбутніх підприємців, керівників бізнесу та економістів значною мірою залежить від їхньої

здатності використовувати сучасні програмні продукти на практиці. Ця тенденція підкреслює важливість інтеграції цифрових технологій у навчальні програми, щоб забезпечити студентам необхідні навички для успішного керування бізнесом у цифровому середовищі. Диджиталізація відкриває нові можливості для оптимізації управлінських процесів, підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємств. Впровадження цифрових технологій дозволяє автоматизувати рутинні завдання, покращити прийняття рішень на основі даних та забезпечити більш гнучке реагування на зміни ринку. Це робить бізнес більш адаптивним і стійким у сучасних умовах.

Отже, важливим аспектом сучасної бізнес-освіти є навчання майбутніх фахівців ефективному використанню цифрових інструментів та програмного забезпечення. Це забезпечить їхню готовність до викликів цифрової економіки та сприятиме успішному розвитку бізнесу в умовах швидких технологічних змін.

На думку автора, для досліджуваного підприємства доцільно рекомендувати впровадження сучасної ERP-системи, яка створить умови для вирішення наступних завдань:

1. Скорочення простоїв. Впровадження системи дозволить знизити ймовірність аварійних зупинок та простоїв, що позитивно вплине на безперервність виробничого процесу.
2. Збільшення об'єму випуску продукції, за рахунок модернізації системи.
3. Управління всіма ресурсами фірми. Забезпечення цілісного підходу до управління ресурсами.
4. Створення загально фірмового інформаційного середовища та бази дани. Інтеграція завдань для всіх відділів підприємства, що забезпечить єдине інформаційне середовище.
5. Планування бізнес-процесів. Допомога у розвитку бізнесу, розширенні клієнтської бази та збільшенні прибутку за рахунок ефективного планування.

6. Управління фінансовими потоками. Оптимізація обліку, включаючи податковий, що сприятиме зменшенню часу на підготовку звітів та покращенню управління фінансами.
7. Ефективне планування роботи підприємства. Обґрунтоване планування діяльності, що підвищує ефективність роботи.

Впровадження ERP-системи дозволить підприємству значно зменшити час на «простої» у виробничому процесі та сприятиме випуску більшого об'єму продукції. Це забезпечить підприємству конкурентні переваги та сприятиме його стабільному розвитку в умовах сучасного ринку.

Зокрема, ERP-система дозволить автоматизувати багато рутинних операцій, зменшуючи ймовірність помилок та підвищуючи точність даних. Це сприятиме більш ефективному управлінню запасами, плануванню виробництва та контролю за виконанням замовлень. Крім того, інтеграція всіх бізнес-процесів у єдину систему дозволить керівництву отримувати актуальну інформацію в режимі реального часу, що значно покращить процес прийняття рішень. Автором було запропоновано та розраховано витрати на впровадження ERP – системи на підприємстві ТОВ «Телекарт-прилад», які детальним чином представлені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз витрат на впровадження ERP-системи для
ТОВ «Телекарт-прилад»

№	Перелік витрат	Сума, тис. грн	Пояснення
1.	Загальна вартість системи	2200,0	Ліцензування робочих місць в системі відсутня
2.	Впровадження за рік	600,0	Щомісяця - 50,0
3.	Вартість обслуговування за рік	240,0	Щомісяця - 20,0
4.	Всього витрат	3040,0	—

Загальні витрати на впровадження ERP-системи на суму 3040 тис. грн будуть інвестовані у цифровізацію підприємства. Це автоматизоване рішення спрямоване на підвищення ефективності використання основних засобів виробництва. Впровадження ERP-системи сприяє оптимізації використання необоротних активів підприємства, наприклад, обладнання, машин та інших виробничих ресурсів, що

підвищить їхню ефективність та продуктивність, а саме автоматизація основних засобів та зменшення «простоїв» на виробництві.

Розрахуємо термін окупності дисконтованим методом. Ставка при дисконтуванні – 8 %. В першу чергу розрахуємо коефіцієнт дисконтування: $d_0 = 1$ (розраховано як, $1/(1+0,08)$), $d_1 = 0,926$ ($1/(1+0,08)^1$), $d_2 = 0,855$, $d_3 = 0,794$. Знайдемо дисконтовані інвестиційні кошти по проекту. В нульовому періоді даний показник дорівнює 1520,0 тис. грн. (розраховано як, $1520,0 * 1$), в першому періоді дорівнює 1407,5 тис. грн. (розраховано як, $1520,0 * 0,926$). Знайдемо дисконтований грошовий потік, в першому періоді дорівнює 1319,27 тис. грн. (розраховано як, $1424,7 * 0,926$). В другому періоді - 1218,11 тис. грн., в третьому - 1131,21 тис. грн. З даних можна зробити висновок, що з інвестиційного проекту, кожна вкладена інвестована одиниця дасть нам 25 коп. прибутку. Дисконтований період окупності складе: $3/1,25 = 2,4$ роки. Надамо загальну таблицю по дисконтованому методу (табл. 3.4)

Таблиця 3.4

Дисконтований метод оцінки

Роки реалізації проекту	Обсяг коштів, що інвестуються (тис.грн.)	Сума грошового потоку (тис.грн.)	Коефіцієнт дисконтування (d)	Дисконтовані інвестиційні кошти (тис. грн.)	Дисконтований грошовий потік (тис. грн)
0	1520,0	-	1	1520,0	-
1	1520,0	1424,7	0,926	1407,5	1319,27
2	-	1424,7	0,855	-	1218,11
3	-	1424,7	0,794	-	1131,21
Усього	3040,0	4274,1	-	2927,5	3668,59

Отже, згідно з розрахунками, витрати на впровадження програмного продукту окупляться за 2,4 роки завдяки економії витрат від інвестицій, що є перспективним результатом.

Наступним етапом, спрогнозуємо основні фінансові показники діяльності ТОВ «Телекарт-прилад» на 2023 рік. детально розглянемо фінансові показники, що існували перед впровадженням ERP-системи, порівняємо їх з результатами після впровадження ERP-системи і зробимо висновки щодо ефективності цього заходу.

Впровадження ERP-системи дозволить підприємству значно зменшити час на

«простої» у виробничому процесі, тобто відбудеться автоматизація роботи. Експертами підприємства було визначено, що впровадження даної автоматизованої системи дозволить ефективніше використовувати необоротні активи підприємства, що в свою чергу збільшить об'єм реалізації продукції на 7%. Припустимо, що рентабельність реалізованої продукції залишиться на тому самому рівні.

Вплив даного заходу на ефективність господарської діяльності проілюстрована в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Прогнозні фінансові показники з урахуванням впровадження
другого заходу на ТОВ «Телекарт-прилад»

№	Показник	До реалізації заходів	За умов реалізації заходу	Абсолютне відхилення
1.	Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	618713	662023	43310
2.	Прибуток від реалізації, тис. грн	31754	90826,3	59072
3.	Додаткові інвестиції, тис. грн.	-	3040,0	-
4.	Фондовіддача	21,82	23,36	1,54
5.	Фондоємність	0,046	0,043	-0,003
6.	Фондорентабельність	1,12	3,20	2,08
7.	Період окупності додаткових інвестицій, років	-	2	-
8.	Дисконтоване значення періода окупності, років	-	3	-

На підприємстві ТОВ «Телекарт-прилад» впровадження ERP-системи не лише сприяло зростанню прибутку на 59072 тис. грн, а й вплинуло на ефективність управління необоротними активами. Зокрема, автоматизація процесів управління дозволила оптимізувати використання виробничих приміщень, що зменшило витрати на комунальні послуги та утримання приміщень. ERP-система також сприяла кращому плануванню та управлінню ремонтами і технічним обслуговуванням обладнання

При впровадженні ERP-системи спостерігається підвищення таких основних показників, як фондовіддача та фондоємність підприємства. За умов реалізації заходу показник фондовіддачі склав – 23,36, що на 1,56 більше ніж до впровадження ERP-системи. Показник фондоємності складає – 0,043, що також свідчить про позитивну тенденцію. Таким чином, впровадження ERP-системи на підприємстві

дало значний економічний ефект у сегменті необоротних активів.

3.2. Оцінка ефективності впроваджених заходів ТОВ «Телекарт-прилад»

Автор рекомендує впровадити на досліджуваному підприємстві повнофункціональну та гнучку ERP-систему під назвою SteERP, розроблену ІТ-компанією «АРМКОМТЕХ», яка базується на підприємстві «Одескабель». Цей програмний продукт розроблений з урахуванням потреб індустрії та може бути легко налаштований для конкретних вимог клієнта. Основні переваги цієї системи полягають у автоматизації ключових бізнес-процесів, контролі основних показників діяльності підприємства, підтримці внутрішнього взаємодії між підрозділами та оцінці ефективності роботи.

Розробник знаходиться в Одесі і має значний досвід у сфері розробки інформаційних систем, що забезпечує стабільність та надійність продукту. Автоматизація бізнес-процесів та фінансової діяльності за допомогою SteERP сприятиме підвищенню ефективності управління, поліпшенню умов проведення аудиту і зростанню інвестиційної привабливості компанії.

Основний акцент робиться на ключових бізнес-процесах, де автоматизація принесе помітні фінансові результати. Програмний продукт відзначається простим інтерфейсом, потужною системою пошуку, легкістю управління та можливістю гнучкого налаштування відповідно до потреб підприємства.

Наш ВНЗ уклав угоду з компанією "АРМКОМТЕХ" для використання їхніх розробок у навчальному процесі, що дозволяє студентам вивчати внутрішню логіку ключових бізнес-процесів компанії і набувати навичок з планування, контролю, аналізу та обліку, характерних для операційного управління підприємством.

Впровадження програмного забезпечення проводиться кваліфікованими спеціалістами "АРМКОМТЕХ" і включає наступні етапи: спочатку проводиться аналіз підприємства, де визначаються його особливості та потреби. Разом з замовником розробляються вимоги до майбутнього рішення, на основі яких пропонується концепція проекту. Основною метою цього етапу є детальне вивчення

обраної сфери та бізнес-процесів, які потрібно включити в проект. Вимоги до результатів впровадження уточнюються і документуються, визначається найбільш оптимальний шлях реалізації для кожного бізнес-процес. Далі йде технічне проектування, яке включає детальний опис принципів реалізації модифікацій функціональності, інтерфейсів з зовнішніми підсистемами та механізмів обробки даних. На етапі розробки і тестування створюються кілька робочих версій продукту, після чого проводиться перевірка готовності автоматизованої системи, включаючи алгоритми, налаштування програм та обробку даних. Проводиться налаштування робочої системи та перенесення основних довідників. Останнім етапом є розгортання системи та передача всієї проектної документації замовникові, що позначає офіційне завершення проекту. Після розгортання системи замовник переходить до регулярної підтримки, в рамках якої здійснюється технічна підтримка і оптимізація програмного продукту згідно з умовами контракту. Таким чином, після аналізу двох заходів, а саме ребрендингу та впровадження ERP-системи, ми підготуємо загальну таблицю 3.6 з урахуванням результатів цих заходів.

Таблиця 3.6

Результати реалізації обох заходів на підприємстві ТОВ «Телекарт-прилад»

№	Найменування показника	До реалізації заходів	За умов реалізації 1-го заходу	За умов реалізації 2-го заходу
1.	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	618713	736 268,47	662023
2.	Фондовіддача	21,82	25,98	23,36
3.	Фондоємність	0,046	0,038	0,043
5.	Фондорентабельність	1,12	4,84	3,20

На ТОВ «Телекарт-прилад» впровадження ребрендингу та ERP-системи супроводжувалося також значними змінами у сфері необоротних активів.

В загальному по двом впровадженим методам, а саме здійсненню ребрендингу торгових марок та впровадженню ERP-системи на ТОВ «Телекарт-прилад», вдалося значно збільшити такі показники як, фондовіддача, фондоємність та фондорентабельність.

Зокрема, після модернізації торгової марки і впровадження ERP-системи спостерігалось покращення показника чистого доходу підприємства. Оновлені процеси управління технічним обладнанням, збільшення ефективності використання виробничих засобів, а також оптимізація ресурсного потенціалу сприяли підвищенню загальної продуктивності необоротних активів підприємства. Запровадження нових технологій управління дозволило автоматизувати багато рутинних процесів, що пов'язані з управлінням обладнанням та інфраструктурою. Це сприяло зменшенню часу на розстановку ресурсів і планування ремонтів, а також покращило прогнозування потреби в обслуговуванні та підтримці обладнання.

Однією з ключових переваг впровадження ERP-системи стало підвищення точності інформаційних потоків. Це дозволило підприємству краще управляти ресурсами та «простоями» виробничих процесів, забезпечуючи оптимальне використання необоротних активів і підвищуючи їх загальну ефективність.

Впровадження нових підходів до управління необоротними активами, спричинене ребрендингом та ERP-системою, сприяло ефективному використанню необоротних активів підприємства.

ВИСНОВОК

Стан і використання основних фондів є одним з ключових аспектів аналітичної роботи, оскільки вони втілюють матеріально-технічний прогрес – основний чинник підвищення ефективності виробництва. Основні фонди є важливою частиною національного багатства, матеріально-технічною базою суспільства, та складаються з матеріально-речових цінностей, що використовуються протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері. Об'єкти основних фондів формують основу будь-якого виробництва, забезпечуючи створення продукції, надання послуг і виконання робіт. Основні фонди займають значну частку в загальній сумі основного капіталу підприємства. Кінцеві результати діяльності підприємства значною мірою залежать від кількості, вартості, якісного стану та ефективності використання основних фондів. Тому підвищення ефективності використання основних фондів є критично важливим для будь-якої організації. Неефективне їх використання призводить до зниження обсягів виробництва і реалізації, що, в свою чергу, зменшує доходи підприємства.

Підсумовуючи аналіз управління необоротними активами підприємства та пошук шляхів для його удосконалення, можна зробити наступні висновки:

1. Тлумачення категорії необоротних активів постійно еволюціонує відповідно до розвитку економічної думки. Сучасне розуміння необоротних активів включає різноманітні матеріальні і нематеріальні ресурси та права, які володіє підприємство і використовує у виробничому процесі. Ці активи поступово передають свою вартість на випускну продукцію протягом тривалого періоду, який перевищує один рік або операційний цикл. Основна мета використання необоротних активів полягає в отриманні корисного ефекту від їхнього використання.

Необоротні активи відіграють ключову роль у виробничому процесі будь-якого підприємства, суттєво впливаючи на його кінцеві результати. Їх класифікація може здійснюватись за кількома ознаками, такими як: за специфікою обслуговування різних напрямів діяльності, за формами використання у фінансових операціях, за

типами функціонального призначення, за методами відображення зносу, та іншими характеристиками володіння та використання.

Особливу увагу слід приділяти активам, що формуються в умовах цифрової трансформації економіки. Це включає ключові аспекти та нові класифікаційні підходи, що враховують вплив цифрових технологій на створення та управління необоротними активами.

Таким чином, розуміння та класифікація необоротних активів є важливим елементом фінансового управління підприємством, спрямованим на оптимізацію їхнього використання та максимізацію ефективності виробничих процесів.

2. Необоротні активи є одним із найсуттєвіших елементів у виробничому процесі будь-якого підприємства, оскільки вони значно впливають на кінцеві результати його діяльності. Ці активи можуть бути класифіковані за різними ознаками, що відображають їхню роль і використання в господарській діяльності підприємства. Перше, на що варто звернути увагу, це характер обслуговування необоротних активів в окремих напрямках діяльності. Вони можуть бути спеціалізовані під конкретні виробничі процеси або послуги, що впливає на їхню вартість та ефективність використання.

Друга ознака класифікації — форми заставного забезпечення кредиту. Необоротні активи часто використовуються як забезпечення для отримання кредитів або інших фінансових інструментів, що потребують забезпечення активами.

Третя характеристика — основні функціональні види активів, які можуть включати в себе будівлі, обладнання, транспортні засоби тощо. Кожен тип активу виконує певну функцію у виробничому процесі та має свою специфіку експлуатації.

Четверта ознака — характер відображення зносу. Він визначається різними методами амортизації, що впливають на зменшення вартості активів з плином часу.

П'ята характеристика — характер використання у фінансово-господарській діяльності, що визначає, яким чином активи використовуються для забезпечення прибутковості та фінансової стійкості підприємства.

Ці ознаки спільно формують комплексний підхід до управління необоротними активами, спрямований на оптимізацію їхнього використання та максимізацію виробничої ефективності підприємства.

3. ТОВ «Телекарт-Прилад» є провідним виробником сучасних цифрових засобів зв'язку та телекомунікаційного обладнання на національному рівні. Крім того, компанія спеціалізується на виробництві приладів обліку електроенергії, систем авто-парковок і техніки військового призначення. Компанія відома своєю здатністю до постійного вдосконалення та адаптації до новітніх технологій, що підтверджується її активними дослідницькими розробками і впровадженням інноваційних рішень у продукцію.

Внутрішнє середовище організації є критичним фактором, без якого стабільна позиція на ринку стає неможливою. Воно складається з ключових елементів, які включають управління, персонал, виробництво, фінанси, маркетинг та облік. Загалом, показники техніко-економічної ефективності підприємства демонструють позитивну динаміку протягом періоду: збільшується продуктивність праці, покращується фондівіддача та коефіцієнт оборотності обігових коштів.

Однак, серед негативних аспектів слід зазначити значний спад рентабельності продажів. Аналізуючи ефективність використання необоротних активів, можна зробити наступні висновки. Ця ситуація пояснюється тим, що середньорічна вартість необоротних активів зростає швидше, ніж чистий дохід від реалізації. Така тенденція може вважатись негативною, оскільки віддача від активів зменшується. З іншого боку, це може свідчити про процеси оновлення необоротних активів підприємства, що підтверджується проведенням аналізу стану та відтворенням необоротних активів. Аналіз фондівіддачі необоротних активів, який був проведений у попередньому розділі, показав зниження ефективності використання як загальних необоротних активів, так і основних засобів зокрема. Незважаючи на те, що оновлення активів відбувається швидкими темпами, зростання обсягів виробництва та реалізації відбувається повільніше, ніж зростання вартості необоротних активів. Ця ситуація вимагає нашої уваги до внутрішніх організаційних

процесів як можливої причини зниження ефективності використання необоротних активів. Також важливо враховувати, що кожен окремий елемент необоротних активів має свій індивідуальний вплив на рівень ефективного використання необоротних активів підприємства.

Протягом 2020–2022 років компанія ТОВ «Телекарт-прилад» виявила ознаки зниження фінансової стійкості, що відображається у зменшенні коефіцієнтів маневреності власного капіталу. Коефіцієнт фінансової автономії, що відображає частку власних засобів у загальній сумі, знизився на 0,2617 протягом цього періоду. У період з 2020 по 2021 рік цей показник підтримувався на прийнятному рівні, але до 2022 року він знизився нижче встановленого нормативного значення. Аналіз коефіцієнтів оптимального співвідношення власного та залученого капіталів підтверджує погіршення фінансової стійкості компанії ТОВ «Телекарт-прилад» у 2022 році. При формуванні оптимальної програми виробництва керівництво підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад» віддає перевагу тим продуктам, які приносять найбільші прибутки або доходи. Однак реалізація цієї оптимальної програми часто обмежується наявністю «вузьких місць» у певних комбінаціях продукції. З урахуванням широкого асортименту виробництва, оптимізація планування за будь-яким критерієм стає складною задачею через багатofакторність поставленого завдання.

Запровадження заходів щодо удосконалення управління необоротними активами через автоматизацію системи планування обіцяє покращити використання необоротних активів на підприємстві ТОВ «Телекарт-Прилад». Це дозволить зменшити негативний вплив на процес виробництва, підвищити ефективність використання ресурсів та збільшити загальні фінансові показники підприємства. Запровадження ребрендингу для необоротних активів має певні переваги. Оновлений імідж компанії підвищує споживчу цінність продукції. Ребрендинг сприяє удосконаленню управління активами і адаптації до нових умов ринку. Разом із цим, зміна бренду сприяє покращенню взаємодії зі співробітниками та клієнтами. Завдяки реалізації запропонованого заходу ТОВ «Телекарт-прилад» зможе значно збільшити

обсяги продажу продукції шляхом модернізації торгової марки. Впровадження цього заходу призведе до зростання фондівіддачі та фондоємності, що, в свою чергу, підвищить прибутковість від реалізації продукції. Термін окупності проекту становить менше року, оскільки цей захід не потребує значних інвестицій.

Практичні розрахунки підтверджують доцільність проведення ребрендингу, адже саме він сприяє підвищенню попиту на продукцію серед клієнтів. Це призводить до завантаження основних засобів і збільшення обсягів виробництва, що позитивно впливає на показники фондівіддачі, фондоємності та фондорентабельності. Після впровадження ребрендингу показник фондівіддачі склав 1,071, що на 0,02 більше, ніж до змін. Це свідчить про збільшення обсягів виробництва продукції та ефективніше використання основних виробничих ресурсів підприємства. Також спостерігається позитивна тенденція щодо показника фондоємності. За умов реалізації заходу цей показник становив 0,297, що на 0,14 вище, ніж до впровадження змін. Це вказує на ефективне використання основних виробничих ресурсів для максимального збільшення обсягів продукції, що в подальшому сприятиме збільшенню прибутку від реалізації.

Впровадження ERP-системи призвело до покращення ключових показників, таких як фондівіддача та фондоємність підприємства. Після реалізації цього заходу показник фондівіддачі склав 1,123, що на 0,072 більше, ніж до впровадження ERP-системи. Показник фондоємності становить 0,245, що також демонструє позитивну тенденцію завдяки скороченню простоїв у виробничому процесі. Таким чином, впровадження ERP-системи на підприємстві забезпечило значний економічний ефект у сегменті необоротних активів. Це сприяло більш ефективному управлінню ресурсами та підвищенню продуктивності підприємства.

Таким чином, ефективне управління та підтримка необоротних активів є стратегічно важливими для будь-якого підприємства, оскільки вони визначають його здатність до стійкого росту і конкурентоспроможності на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Баланс”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 № 87. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0396-99#Text>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.10.99. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>
3. Історія економічних учень : підручник. В. Д. Базилевича. 4-те вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2013. 582 с.
4. Історія економічних учень : підручник. В. Д. Базилевича. 5-те вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2016. 575 с.
5. Банера Н. та ін. Облік і аудит : навчальний посібник / заг. ред. О. Скаско. Львів : Растр-7, 2017. 504 с.
6. Финансовый менеджмент. Бланк И.А. 2-е изд., перераб. и доп. К.: 2004. 656 с.
7. Бровко Л. І. Політика управління необоротними активами підприємства. Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки : кол. моног. за заг. ред. І. П. 86 Приходька; ДДАЕУ. Дніпро, 2020. С.151-161.
8. Виговська Н. Г. Методи амортизації: проблема вибору оптимального варіанту. Вісник ЖІТІ. 2006. № 9. С. 38-42.
9. Власова Н. О. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / Власова Н. О., Круглова О. А., Безголова Л. І. К.: Центр учбової літератури, 2007. 271 с.
10. Голозубова Ю.В. Аналіз методів нарахування амортизації та їх порівняльна характеристика. Управління розвитком. 2014. № 7. С. 111-114
11. Гринюк І.М. Концептуальні основи кругообігу та фінансування активів підприємства. Теорія і практика стратегічного управління розвитком галузевих і регіональних суспільних систем : VI Міжнар. наук.-практ. конф.,

- Івано-Франківськ, 11-13 жовтня 2017р. : тези доп. - Івано-Франківськ, 2017. С. 359-361.
- 12.Гріщенко, І., та Гринчук, Т. (2020). Основні аспекти фінансового планування в системі фінансової безпеки підприємства. Економіка та суспільство. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-14>
 - 13.Мацибора В.І. Економіка підприємства :навч. посіб. для вузів. В.І. Мацибора, В.К. Збарський, Т.В. Мацибора. К. :Каравела, 2008. 312 с.
 - 14.Орехова А.І., Гольченко Л.В. Організація та методика аудиту необоротних активів: Принципи та послідовність перевірки. Електронний науковопрактичний журнал Інфраструктура ринку. Бухгалтерський Облік, Аналіз та Аудит № 52 за 2020.
 - 15.Пищуліна О. Цифрова економіка: Тренди, ризики та соціальні детермінанти – Київ: Центр Рузумкова, Видавництво «Заповіт», 2020. 274 с.
 - 16.Семйон В. С. Бухгалтерский учет необоротных активов в Украине и Венгрии: сравнительный аспект: автореф. дис. на соискание наук. степени канд. экон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерский учет, анализ, аудит». Житомир, 2010. 22 с.
 - 17.Стефанишин А. Амортизаційна політика підприємства. Актуальні проблеми функціонування господарської системи України: Матеріали XXVI-тої Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених, Львів, 17-18 травня 2019 р. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. С.101-104
 - 18.Янченко Н.В., Костюк І.Р., УМОВИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ. Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 травня 2021 року). Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2021. С. 351 – 353
 - 19.Кнейслер О. В. Фінансове адміністрування і менеджмент у системі управління фінансами суб'єктів господарювання. О. В. Кнейслер, Н. І. Налукова. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. Економіка. 2013. Вип. 24. С. 169-173.

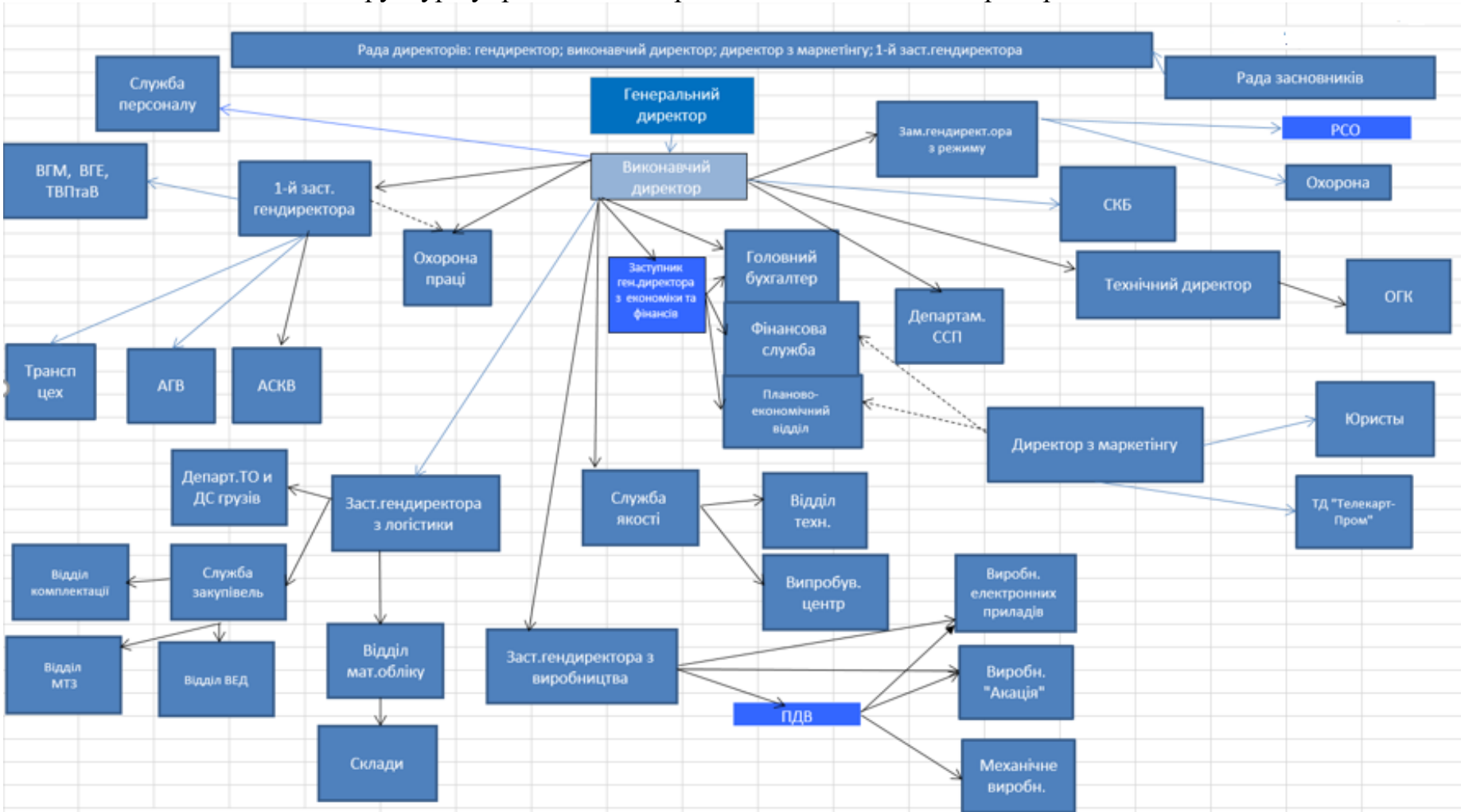
20. Костецький В. В. Особливості формування інвестиційних ресурсів підприємства в сучасних економічних умовах. В.В. Костецький, А.М. Бутов. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Економічні науки. 2015. Вип. 15, ч. 1. С. 137-140.
21. Ляшенко Г.П. Управління капіталом підприємства для зміцнення бази оподаткування: Навч. посіб. для вищих навч. закл. Г.П. Ляшенко. Державна податкова адміністрація України; Національна академія держ. податкової служби України. – Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2014. 193 с.: рис., табл. Бібліогр.: с. 192-193.
22. Макеєва О.В. Класифікація основних засобів: можливості удосконалення. О.В. Макеєва Зб. наук. пр. Одеського державного економічного університету. Одеса: ОДЕУ, 2012. С.124-128.
23. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік на підприємствах України з ринковими формами власності: Навч. посібник. Н.М. Ткаченко. К.: А.С.К., 2008. 784 с.
24. Янковий О.Г. Факторний економічний аналіз формування фонду оплати праці на підприємстві. Сучасна молодь у світі інформаційних технологій: тези І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (15 травня 2020). Харків, 2020. С. 163-166.
25. Левченко О.М. Економіка знань: управління розвитком людських ресурсів Великобританії. – К.: Видавничий дім „Корпорація”, 2015. 292 с.
26. Грішова О. Проблеми ринкової трансформації освіти та професійної підготовки. Україна: аспекти праці. 2018, № 1. С. 26-28.
27. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [Електронний ресурс] : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
28. Потриваєва Н.В. Нормативно-правові особливості та проблемні аспекти обліку основних засобів. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2015. Вип. 1. С. 49–57

29. Про затвердження типових форм первинного обліку [Електронний ресурс]: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29.12.1995 р. № 352. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95>
30. Радіонова Н. Й. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів [Електронний ресурс]. Ефективна економіка. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4548>.
31. Руденко, О. В. Облік основних засобів за МСФЗ в умовах національної системи оподаткування. О. В. Руденко, О. М. Кондратюк/ Ефективна економіка. 2018. № 2.
32. Семйон В. С. Бухгалтерський облік необоротних активів в Україні та Угорщині: порівняльний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз, аудит». Житомир, 2010. 22 с.
33. Семйон В. С. Поняття необоротних активів, їх класифікація та склад. Вісник Житомирського державного технологічного університету: економічні науки. 2009. № 3. С. 161–167.
34. Скоп Х. Бухгалтерський облік нематеріальних активів: визнання та оцінка. Науково-практичний журнал Бухгалтерський облік та аудит. 8. 2013. с. 10-15
35. Ткач, В. І. Щодо обліку надходження матеріальних та нематеріальних необоротних активів [Електронний ресурс]. ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, кафедра обліку, аналізу та аудиту. URL: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Foa/2009_13/13_41.pdf;
36. Ужва А. М. Особливості обліку необоротних активів у міжнародній і вітчизняній практиці та шляхи його удосконалення. Інноваційна економіка. 2013. № 1. С. 286-288.
37. Чистякова Л. І. Облік необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2014. № 1. С. 170-174

38. Чубарь О.А. Финансовый учет: обучающий курс [8-е издание].
Днепропетровск: ООО «Акцент ПП», 2017. 620 с.
39. Швець В. Необоротні активи в системі кругообороту капіталу підприємства. Вісник Київського національного університету імені Тараса. Економіка. 2010. № 118. С. 53–55

Додатки

Структура управління підприємством ТОВ «Телекарт-Прилад»

Структура механічного виробництва ТОВ «Телекарт-Прилад»

